

ସଚିତ୍ର
ଟିକି ମହାଭାରତ

ଶ୍ରୀ ଗୋଦାବରୀଶ ମହାପାତ୍ର ପ୍ରଣୀତ

**TIKI
MAHABHARATA**

By
Godavarish Mahapatra

ଚତୁର୍ଥ ସଂସ୍କରଣ

,Published By
THE STUDENTS' STORE
BERHAMPUR : CUTTACK : SAMBALPUR

1948

All rights reserved by the Publishers

ମୂଲ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱ ଅଂଶ

ଟିକି ମହାଭାରତ

ପୂର୍ବ କଥା

ଆଜିକି କେତେ ହଜାର ବର୍ଷ ହୋଇ ଗଲଣି, ଆମ ଦେଶର ଉତ୍ତରକୁ ଚଙ୍ଗା ନଈ କୂଳରେ ହସ୍ତିନା ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଅତି ସୁନ୍ଦର ସହର ଥିଲା । ସେଠାରେ ଦୁଷ୍ମନ୍ତ ବୋଲି ଜଣେ ଭାରି ବଡ଼ ରଜା ଥାନ୍ତି । ଥରେ ସେ ଜଣେ ପାରିସ୍ କରି ବୁଲୁ ବୁଲୁ ଗିକୁଳା ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଋଷି ହିଅନ୍ତୁ ଦେଖିଲେ । ସେ ହିଅଟି ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର । ରଜା ତାଙ୍କୁ ବିଭ୍ରା ହେଲେ । ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପୁଅ ହେଲା । ସେଇ ପୁଅଟିର ନାଁ ଭରତ ।

ବଡ଼ ହେଲାବେଳେ ଭରତ ରଜା ହେଲେ । ତାଙ୍କ ପରି ପାରିବାର ରଜା ଆମ ଏ ମୂଳକରେ ଆଉ କିଏ ନ ଥିଲେ । ସେ ଅନେକ ଦେଶ ଜିଣିଲେ, ମହାବୀର ବୋଲାଇଲେ । ତାଙ୍କ ନାଁ ଶୁଣିଆଡ଼େ ବାଜିଲା । ସେଇ ଦିନୁ ତାଙ୍କ ନାଁରୁ ଆମ ଦେଶ ନାଁ ଭାରତବର୍ଷ ହୋଇଛି । ତାଙ୍କର କୁଳରେ କୁରୁ ବୋଲି ଜଣେ ରଜା ବାହାରିଲେ । ସେ ଭାରି ବୀର ଥିବାରୁ ତାଙ୍କ କୁଳ କୁରୁକୁଳ ବୋଲି ଖ୍ୟାତ ହେଲା ।

ତାଙ୍କର କୁଳ ଲେକକ କଥା ଲେଖା ହୋଇ ଯେଉଁ ଯୋଥୁ ହୋଇଛି ତା ନାଁ ମହାଭାରତ ।

ଦେବତାମାନେ ଶାପ ପାଇଲେ

ଦିନେ ସ୍ଵର୍ଗରେ ଦେବତାମାନେ ସଭା କରୁଥିଲେ । ଭୁବି ଉତ୍ସବ ଲାଗିଥିଲା । ସେ ସଭାକୁ ମହାଭୀଷ ଡୋଲି ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରର ଜଣେ ରକ୍ଷି ତଳର ପାଇ ପାଇଥିଲେ । ସେ ଦିନ ଗଙ୍ଗାଦେବୀ ଅତି ସୁନ୍ଦର ବେଶି ଟିଏ ଧରି ସଭାରେ ବସିଥାନ୍ତି । ମହାଭୀଷ ତାଙ୍କୁ ବିଭା ହେବାକୁ ବିରୁଦ୍ଧ ଚାହୁଁଦେଲେ । ଦେବତାମାନେ ତ ସବୁର ମନ କଥା ଜାଣି ପାରିନ୍ତି, ମହାଭୀଷଙ୍କ ମନ କଥା ତାଙ୍କୁ କିଛି ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ସେମାନେ ତହିଁ ସେ ଦୁର୍ଦ୍ଦଳି ଶାପ ଦେଲେ, “ତୁମେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ପାଇ ମନୁଷ୍ୟ ହୁଅ ।” ଏହି ଶାପରେ ମହାଭୀଷ ରକ୍ଷି କୁରୁକୁଳର ରଜା ପ୍ରତିପଦଙ୍କ ପୁଅ ହୋଇ ଜନ୍ମ ଦେଲେ । ତାଙ୍କ ନାଁ ଶାନ୍ତନୁ ହେଲା ।

ଏହି ସମୟରେ ଆଉ ଆଠ ଜଣ ଦେବତା ଶାପ ପାଇଲେ । ଏ ଆଠ ଜଣ ଆଠ ଭାଇ । ଦିନେ ସମସ୍ତେ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ବୁଲୁ ବୁଲୁ ବଣିଷ୍ଠ ମୁନିଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ମୁନି ସେଦିନ କୁଆଡ଼େ ଯାଇଥିଲେ । ଏମାନେ ନିଜଜା ବୋଲି ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଗାଈକୁ ଚୋରାଇ ଦେଖି ଆସିଲେ । ବଣିଷ୍ଠ ପଛେ ଆସି ସବୁ କଥା ଜାଣି ପାରିଲେ । ଗାଗର ତହିଁ ସେ ଆଠ ଭାଇଙ୍କୁ ଶାପ ଦେଲେ, “ତୁମେ ଚୋର କରି ପାପ କରିବ, ତେଣୁ ସଂସାରରେ ମନୁଷ୍ୟ ହୋଇ ରହିବ ।”

ଏ ଶାପ ପାଇ ଆଠ ଦେବତାଙ୍କ ଦେହ ଥରଲା । ଏଥିରୁ ଉଦ୍ଧାର ପାଇବା ପାଇଁ ସେମାନେ ମୁନିଙ୍କ ପାଖେ ଆସି କାକୁତସ୍ତନ

ହୋଇ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ । ତାଙ୍କ ବିକଳ ଦେଖି ମୁନିଙ୍କର ଦୟା ହେଲା । କହିଲେ, “ମୋ କଥାଟି ଆଉ ବୁଝା ଯିବ ନାହିଁ । ତୁମ ଭିତରେ ଦୁଃଖ ବୋଲି ସେ ଅଛନ୍ତି ସେ ବଡ଼ ଦୋଷୀ । ସାତ ଭାଇ ନର ଜନ୍ମ ପାଇବା ପଣି ସ୍ବର୍ଗକୁ ଫେରି ଯିବ । ମାତ୍ର ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଯେତେ ଦିନ ଜୀଅନ୍ତି ଦୁଃଖ ସେତେ ଦିନ ସଂସାର ଭୋଗ କରି ରହିବେ ।”

ଅଠ ଭାଇ ଯାକ ସେଠୁ ଗଙ୍ଗା ଦେବାଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲେ । ଗଙ୍ଗା ତାଙ୍କ ଦୁଃଖ ଶୁଣି କହିଲେ, “କୁରୁକୂଳର ପ୍ରତାପ ରଜାଙ୍କ ପୁଅ ଶାନ୍ତନୁଙ୍କୁ ମୁଁ ବିଭା ହେବି । ତୁମେମାନେ ମୋ ପୁଅ ହେବ ।”

ଏହାଶୁଣି ନସ ଦେବତାମାନେ ଖୁସି ହୋଇ ଫେରିଗଲେ ।

ଇମିତି କେତେ ଦିନ ଗଲା । ମହାଭୀଷ୍ମ ରାଜା ତ ଶାନ୍ତନୁ ହୋଇ କୁରୁକୂଳରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥାନ୍ତି, ସେ ଦିନେ ଏକୂଟିଆ ବୁଲୁ ବୁଲୁ ଗଙ୍ଗାଦେବୀ ତାଙ୍କ ଆଗେ ଦେଖା ଦେଲେ । ତାଙ୍କ ରୂପ ଦେଖି ମହାବୀରାଜା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଗଲେ । ଭାବିଲେ, “ସ୍ବାଂଶୁ ବିଭା ହେଲେ ମୁଁ କେଡ଼େ ସୁଖରେ ନ ରହିବି !” ଏ କଥା ବିଚାରି ସେ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲେ । ପଚାରିଲେ, “ତୁମେ କି ?” ଏ ବାଟରେ ଏକୂଟିଆ କଥା ବୁଲୁଚ ? ବୁଲୁ ଆମର ସଖୀ ହେବ, ସୁଖରେ ନିଆରରେ ରହିବ ।”

ଗଙ୍ଗା ଦେବୀ ଏହା ଶୁଣି କହିଲେ, “ହେଉ, ଯିବି, ମାତ୍ର ମୋର ଗୋଟିଏ କଥା ରଖିଲେ ଯିବି । ମୁଁ ଯାହା କରୁଥିବି, ମତେ ଯେବେ ତୁମେ କିଛି ନକହୁବ, ଯେବେ ଯିବି । କଣ ଯେବେ କହିବ, ସାଖରୁ ପଳାଇବି ।” ରଜା ଏଥିକି ମଙ୍ଗଳରୁ ଦୁର୍ଦ୍ଦେଶ ରଥରେ ବସି ନିଆରକୁ ଆସିଲେ । ନୂଆ ସଖୀଙ୍କି ଧରି ରଜା ସୁଖରେ ରହିଲେ ।

ଏତେ ଦିନକେ ମହାଭୀଷ ଥାଉ ଗଙ୍ଗା ଦେବାଙ୍କର ଶାସ
ଫଳିଲା ।

ଦେବବ୍ରତଙ୍କ ନାଁ ଭାଷ୍ମ ହେଲା

ଶାନ୍ତିନୁଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପୁଅ ହେଲା । ପୁଅଟି ଜନ୍ମ ହେଲାପଣି
ରାଣୀ ତାଙ୍କୁ ଗଙ୍ଗାରେ ନେଇ ଯକାଇ ଦେଲେ । ରାଣୀ ରାଗରେ
ପଳାଇବେ ବୋଲି ରଜା ତାଙ୍କୁ ଉତ୍ସରେ କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ ।
କମ୍ପିତ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ରାଣୀ ସାତ ପୁଅ ମାରିଲେ । ବାସ ଦେହ
ଏଥୁର ସହେ କେତେକେ? ଯେତେବେଳେ ଥାଉ ପୁଅଟିଏ ହେଲା,
ତାକୁ ନ ମାରିବା ପାଇଁ ରଜା ରାଣୀଙ୍କି କହିଲେ । ଏ କଥା ଶୁଣି ସେ
ପୁଅଟିକି ରଜାଙ୍କ ଚୋଡ଼ରେ ଦେଇ କହିଲେ, “ତୁମ ପୁଅକୁ ରଖ !
ତୁମେ ତୁମ ନିୟମ ଭାଙ୍ଗି ମୋତେ ମନା କଲ । ଏବେ ମୁଁ ମୋ
ବାଟ ଦେଖାନ୍ତି ।”

ଗଙ୍ଗା ଦେବୀ ଗଲବେଳେ ଥିଲା ଦେବତା ଗାଈ ଚୋରବେଳ
ଶାସ ପାଇଥିବା କଥା ରାଜାଙ୍କୁ କହିଦେଇ ଗଲେ । କହିଲେ, “ଯେଉଁ
ସାତ ପୁଅ ମଲେ ସେମାନେ ସିମିତ ବେଗେ ମରିବାକୁ ଶାସ
ପାଇଥିଲେ । ଏଇ ପୁଅଟି ତମର ହେଣୀ ଦିନ ଜାଇବ ।”

ଗଙ୍ଗାଙ୍କର ଏଇ ପୁଅଟି ନାଁ ଦେବବ୍ରତ । ଦେବବ୍ରତ ବଡ଼
ହୋଇ ନାନା ଗୁଣର ହେଲାକୁ ବାସ ତାଙ୍କୁ ଯୁବରାଜ କରାଇ
ଦେଲେ । ଯୁବରାଜ ବୋଇଲେ ଯେଉଁମାନେ ବାସ ଥାଉ ଥାଉ ରଜା
ହୋଇ ମୂଲ୍ୟ ବୁଝାସୁଝା କରନ୍ତି । ଦେବବ୍ରତ ବଡ଼ ବୁଦ୍ଧିମନ୍ତ । ସେ
ବାସଙ୍କୁ ଭାରି ଭକ୍ତି କରନ୍ତି । ନାଙ୍କ ବୁଝାମଣାରେ କିଛି ଦୋଷ ନ
ଥାଏ ।

ଦିନେ ଶାନ୍ତନୁ ପାରିଧିକ ଯାଉଥିଲେ । ବାଟରେ ଗଙ୍ଗା କୂଳରେ ଗୋଟିଏ ବାଲିକାକୁ ଦେଖିଲେ । ସେ ଏକ କେଉଁଠର ହୁଅ । ତାର ସୁନ୍ଦର ରୂପ ଦେଖି ଶାନ୍ତନୁ ତାକୁ ବିଭ୍ରା ହେବାକୁ ମନ କଲେ । ତହିଁ ତା ବାପକୁ ଯାଇ କହିଲେ, “ତୁମ ହିଅକୁ ଆମେ ବିଭ୍ରା ହେବାକୁ ଦିଅ ।”

କେଉଁଠର ବଡ଼ ଭ୍ରାତୃର କଥା । ମହାରାଜା ତା ଜୋର୍ ହେବେ, ସେ ମନା କରିବ କିମିତି ? ମାତ୍ର ଏତିକି ଜଣାକଲ, ଶ୍ଯମଙ୍କର ବଡ଼ପୁଅ ଅଛନ୍ତି । ମୋ ହିଅର ପୁଅ ହେଲେ ଯେବେ ସେ ରଜା ହେବ ବୋଲି କହିବ, ତେବେ ଦେବ ।” ରଜା ଏଥିକ କିଛି ଜବାବ ଦେଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ମନ ଦୁଃଖରେ ଫେରି ଆସିଲେ । ସେଇ ଦିନୁ ତାଙ୍କ ମନ ଆଉ କେଉଁଥିରେ ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ ।

ଦୈବବ୍ରତ ଏତଣ ବାପାଙ୍କ ମନ କଥା ଜାଣି ପାରି କେଉଁଠ ଘରକୁ ଗଲେ । ତା ହିଅକୁ ଦେବାକୁ କହିଲେ । କେଉଁଠ କହିଲା, “ଶ୍ଯମ ବଡ଼ ପୁଅ ଅଛ । ମୋର ନାତି ହେଲେ ତ ରଜା ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ତେବେ କାହିଁକି ମୋ ହିଅକୁ ଦେବ ?”

ଦେବବ୍ରତ କେଉଁଠ କଥା ଶୁଣି କହିଲେ, “ମୁଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରୁଛି ଯେ, ମୁଁ କେବେ ରଜା ହେବି ନାହିଁ ।”

କେଉଁଠ ଶୁଣି କହିଲା, “ଶ୍ଯମ ସିନା ଯା କହିଲା, ଶ୍ଯମଙ୍କ ପୁଅ ହେଲେ କଣ ଯା ପାଲଟିବ ?”

ଦେବବ୍ରତ ସେହି ଧର୍ମକୁ ସାକ୍ଷୀ ରଖି ଆଉ ଥରେ କହିଲେ, “ମୁଁ ଆଜିଠାରୁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲି, ମୁଁ କେବେ ବିଭ୍ରା ହେବି ନାହିଁ ।”

ଭୀଷ୍ମଙ୍କ ପ୍ରତିଜ୍ଞା

ଦେବବ୍ରତଙ୍କ କଥା ଶୁଣି କେଉଁଠର ମନ ମାନିଲ । ସେ ଡା' ହେଅକୁ ଦେଲା । ଏଇ ହେଅଟି ନାଁ ସତ୍ୟବତୀ । ଶାନ୍ତନୁ ଏହାକୁ ବିଭ୍ରା ହେଲେ ।

ବାପଙ୍କ ସନ୍ତୋଷ ପାଇଁ ଦେବବ୍ରତ ଇମିତି ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିବାରୁ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ‘ସାକାସ୍’ କହିଲେ । ଆଉ, ଏ କଠିନ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଦେଖି ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ସେଇ ଦିନୁ ଭାଷ୍ମ ବୋଲି ଡାକିଲେ । ବାପ ପୁଅକୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରି କହିଲେ, “ବାବୁ, ମୁଁ ବଡ଼ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲି । ମୁଁ ତତେ ଏଇ ବର ଦେଉଛି ଯେ, ତୁ ତୋ ଲଜ୍ଜା ହେଲେ ମରିବୁ, ତତେ କିଏ ମାରି ପାରିବେ ନାହିଁ ।”

ଧୂତସଷ୍ପ, ପାଣ୍ଡୁ ଓ ବିଦୁର ଜନ୍ମହେଲେ

ସତ୍ୟବତ୍ସଙ୍କର ପୋଡ଼ିଏ ପୁଅ ହେଲା ପରେ ଶାନ୍ତନୁ ମରି ଗଲେ । ମାତ୍ର ଏ ପୁଅ ପୋଡ଼ିକ ବେଶୀ ଦିନ ଜୀବିଲେ ନାହିଁ । ବଡ଼ ପୁଅ ଚିନ୍ତାଙ୍ଗଦ ଏକ ରଜା ଯାଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ମରିଲେ । ସେ ମଲାଛୁ ତାଙ୍କ ସାନ ଭାଇ ବିଚିତ୍ରବୀର୍ଯ୍ୟ ଗାଦରେ ବସିଲେ । କାଶୀ ରଜାଙ୍କ ଦୁଇଟି ହିଅ ଅମ୍ବିକା ଓ ଅମ୍ବାଳିକାଙ୍କୁ ଭାଷ୍ମ ଜବରଦସ୍ତିରେ ବିଭ୍ର-ସଭ୍ରରୁ ଘେନି ଆଣି ବିଚିତ୍ରବୀର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ବିଭ୍ର କରାଇ ଦେଲେ । ମାତ୍ର ଦୈବ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗକୁ ତାଙ୍କର ମଧ୍ୟ କିଛି ପୁଅ ହିଅ ନ ହେଉଣୁ ସେ ମରିଗଲେ । ସମସ୍ତେ ବିଚାରିଲେ, କୁରୁକୁଳ ବୁଢ଼ଯିବ । କାହିଁକି ନା, ଗାଦରେ ବସିବାକୁ ଆଉ କିଏ ପୁଅ ରହିଲେ ନାହିଁ । ଯେ ରହିଲେ ଭାଷ୍ମ, ସେ ତ ରଜା ହେବେ ନାହିଁ କି ବିଭ୍ର ହେବେ ନାହିଁ । ଏଥିକି ମା ସତ୍ୟବତ୍ସଙ୍କର ଭ୍ରାତୃଣି ପଡ଼ିଲା ।

ସତ୍ୟବତ୍ସ ଶାନ୍ତନୁଙ୍କୁ ବିଭ୍ର ହେବା ଆଗରୁ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପୁଅ ହୋଇଥିଲା । ଥରେ ସରଗର ବୋଲି ଜଣେ ବଡ଼ ରାଣି ଗଙ୍ଗା ନଈ ପାରି ହେଲା ବେଳେ ନାଆରେ ସତ୍ୟବତ୍ସଙ୍କ ଦେଖିଲେ ।

ତାଙ୍କ ଅଶୀବାଦରୁ ସତ୍ୟବତ୍ସଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପୁଅ ହେଲା । ସେଇ ପୁଅଟିର ନାଁ ବ୍ୟାସଦେବ । ବାପଙ୍କ ପରି ବ୍ୟାସ ଜଣେ ବଡ଼ ରବି ହେଲେ ।

କୁରୁକୁଳ ରଖିବା ପାଇଁ ମା ସତ୍ୟବତ୍ସ ବ୍ୟାସଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କଲେ । ରବିମାନେ ତ ସରର ମନ କଥା ଜାଣି ପାରନ୍ତି । ମା ତାଙ୍କିବାର ଜାଣି ଯାଇ ସେ ଆସି ହସ୍ତିନାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ମାଆଙ୍କ ବୋଲରେ ସେ ଅମ୍ବିକା, ଅମ୍ବାଳିକା ଆଉ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଦାସୀଙ୍କ ଅଶୀବାଦ ଓ ଅନୁଗ୍ରହ କଲେ । ଅମ୍ବିକାଙ୍କର ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର, ଅମ୍ବାଳିକାଙ୍କର ପାଣ୍ଡୁ ଏବଂ ଦାସୀର ବିଦୁର ବୋଲି ଏହିପରି ତିନୋଟି ପୁଅ ହେଲେ । ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଜନ୍ମରୁ ଅନ୍ଧ ଥିଲେ ।

କୌରବ ଓ ପାଣ୍ଡବ ମିଶି ଶହେ ପାଞ୍ଚ ଭାଇ

ଭ୍ରାତୃ ତ କୁଳକୁ ମୁରବା । ସେ ଏ ଫିଲ ତିନୋଟିଙ୍କି ବାପ ପରି ଆଦରରେ ପାଳିଲେ, ଗୁରୁ ରଖି ପାଠ ପଢ଼ାଇଲେ; ତା ପରେ ବଡ଼ ହେବାରୁ ବିଭା ରୁଡ଼ା କରାଇ ଦେଲେ । ବଡ଼ ଭାଇ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଜନ୍ମରୁ ଅନ୍ଧ ! ଅନ୍ଧ ଜଣେ ଆଉ ରାଜ୍ୟ କୁହା ସୁହା କରି ପାରନ୍ତା କି ? ଭ୍ରାତୃ ସାନ ଭାଇ ପାଣ୍ଡୁଙ୍କୁ ଗାଦିରେ ବସାଇ ରଜା କରାଇଲେ ।

ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଗାନ୍ଧାର ଦେଶ ରଜାଙ୍କ ହିଅଙ୍କୁ ବିଭା ହେଲେ । ତାଙ୍କ ଭାସିଙ୍କ ନାଁ ଗାନ୍ଧାରୀ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପୀତୃର୍ବାନାନା କୁନ୍ତୀ, ଆଉ ମଦ୍ରଦେଶ ରଜାଙ୍କ ହିଅ ମାଦ୍ରୀଙ୍କି ପାଣ୍ଡୁ ବିଭା ହେଲେ ।

ଗାନ୍ଧାରୀଙ୍କର ଶହେ ପୁଅ, ଗୋଟିଏ ହିଅ ହେଲେ । ବଡ଼ ପୁଅ ନାଁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ, ତାଙ୍କ ତଳକୁ ଦୁଃଶାସନ । ଦୁଃଶାସନ ତଳକୁ

ଆଉର ଅଠାନବେ ଭାଇ ଥିଲେ । କୁନ୍ତୀଙ୍କ ଠାରୁ ଯୁଧିଷ୍ଠିର, ଭୀମ, ଅର୍ଜୁନ ଆଉ ମାଦ୍ରୀଙ୍କ ଠାରୁ ନକୁଳ, ସହଦେବ—ଏସକି ପାଞ୍ଚ ପୁଅ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ । କୁରୁବଂଶ ନାଁ ଅନୁସାରେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପୁଅ-ମାନଙ୍କ ନାଁ କୌରବ ହେଲା । ପାଣ୍ଡୁଙ୍କ ନାଁରୁ ତାଙ୍କ ପୁଅମାନେ ପାଣ୍ଡବ ବୋଲାଉଲେ ।

ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କର ମା ସିନା କୁନ୍ତୀ ଆଉ ମାଦ୍ରୀ ଅଟନ୍ତି, ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କ ବାପ ଜଣେ ଜଣେ ଦେବତା । ଧର୍ମଦେବତାଙ୍କ ଠାରୁ ଯୁଧିଷ୍ଠିର, ପବନ ଦେବତାଙ୍କ ଠାରୁ ଭୀମ, ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଠାରୁ ଅର୍ଜୁନ ଓ ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାରଙ୍କ ଠାରୁ ନକୁଳ ଓ ସହଦେବ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ । ଏଇ ପାଞ୍ଚ ଭାଇଯକ ଦେବତାଙ୍କ ଅନୁଗ୍ରହରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗଣପୁରେ ବଡ଼ ଥିଲେ ।

ପଞ୍ଚପାଣ୍ଡବ ଜନ୍ମ ହେଲା ଉଦାରୁ ପାଣ୍ଡୁ ମରିଗଲେ । ତାଙ୍କ ସାନ ଭାଣ୍ଡା ମାଦ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ନିଆଁରେ ପଶି ମଲେ । ଭୁଞ୍ଜ ପାଣ୍ଡୁଙ୍କ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଆଣି ପାଲିଲେ ।

ଭାଇ ଭଗାରି ହେଲେ

କୁରୁପାଣ୍ଡବ ଶହେ ପାଞ୍ଚ ଭାଇଙ୍କ ଭିତରେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ବଡ଼ । ତାଙ୍କର ଭଲ ଗୁଣ ଦେଖି ଲେଟକ ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଥାନ୍ତି, ‘ସାବାସ’ କହୁଥାନ୍ତି । ହେଲେ, ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ତ ବଡ଼ ଭାଇଙ୍କ ପୁଅ, ସେ ଏ ସବୁ ଦେଖି ସହ୍ୟ ପାରିନା ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ମନ ‘ମତେ କାହିଁକି କିଏ ଭଲ କହୁ ନାହାନ୍ତି?’ ଯେ ଭଲ, ସେ ଭଲ, ଦୁଷ୍ଟ ଶତ୍ରୁକୁ ଲେଟକ କିଆଁ ଭଲ ବୋଲିବ ? ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ପରର ସୁଖ

ଦେଖିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କୁ ଲେଟେ ଭଲ କହିବାରୁ ସେ ସବୁବେଳେ ତାଙ୍କୁ ହୁସା କରୁଥାନ୍ତି ।

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ହେଉକା ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କୁ ଭଲ ନ ପାଇବାର ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ଥିଲା । ଭାଇମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଭ୍ରମ ସବୁଠୁ ବଢ଼ିଥିଲା । ଖେଳରେ ତାଙ୍କୁ କିଏ ହେଲେ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ତାଙ୍କପରି ହେଉଛନ୍ତା ଯିଲା ଭାଇଙ୍କ ଭିତରେ ଆଉ କିଏ ନଥାନ୍ତି । ଖେଳିଲା ବେଳେ ସେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ଭାଇମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଧର୍ମ ମାରନ୍ତି । ପୁଞ୍ଜା ପୁଞ୍ଜା କରି ଘୋଷାର ନେଇଯାନ୍ତି; ସେମାନେ ‘ଭେ’ ‘ଭେ’ କାନ୍ଦୁଥାନ୍ତି । ଗାଧୋଇଲା ବେଳେ ପଞ୍ଜାଙ୍କ ରୁଟି ଏକାଠି ଧରି ପାଣିରେ ବୁଡ଼ି ପଡ଼ନ୍ତି । ସେମାନେ ଆକତିଆ ହେଲା ସବେ ଛଡ଼ନ୍ତି । ପଞ୍ଜାଙ୍କୁ କୋଳି ଗଛରେ ଚଢ଼ାଇ ଗଛଟାକୁ ଏପରି ଭିଡ଼ରେ ଝାଙ୍କି ଦିଅନ୍ତି ଯେ, କୋଳି ସଙ୍ଗେ ସମସ୍ତେ ତଳେ କୁଡ଼େଇ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ସେମାନେ ପଡ଼ି କାନ୍ଦୁଥାନ୍ତି, ଏ ସୁଖରେ ସବୁ କୋଳି ଗୋଟେଇ ଖାନ୍ତି । ଏଇଥି ପାଇଁ ଭ୍ରମକୁ ମାରିଦେବାକୁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ସବୁବେଳେ ବାଟ ଖୋଜୁଥାନ୍ତି ।

ଥରେ ସେ ସବୁ ଭାଇଯାକୁ ତାଙ୍କ ଗଙ୍ଗାକୁ ଖେଳିବାକୁ ନେଲେ । ସେଠି ସଭିଏଁ ଖେଳିବା ଆନନ୍ଦ ଶିଖିପିଆ କଲେ । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଆଗରୁ ବିଚାରି ଭ୍ରମଙ୍କୁ ଦେବେ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ବିଷ ଲଢ଼ି ନେଇ ଥାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଯେତେବେଳେ ଖୁସିରେ ଖାଉଥିଲେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଆଦରରେ ସେ ଲଢ଼ିଟିକି ଭ୍ରମଙ୍କୁ ଖୋଇ ଦେଲେ । ଭ୍ରମ ତ ଭାରି ପେଟୁ, ଏତେ ଛଦା ଚପଟ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ, ଟାକୁକିନି ଗିଳିଦେଲେ ।

ଗିଳିଦେଲେ ଯିନା, ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଦେହରେ ବିଷ ଜରିଗଲା । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ତାଙ୍କଭପରେ ଖାଲି ନଜର ରଖିଥାନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ

ସେ ବସ ଜ୍ଞାନାରେ ଅଚେତା ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲେ, ଦୁର୍ଦ୍ଦେଶାଧନ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଯାଇ ତାଙ୍କ ହାତ ଗୋଡ଼ ବାନ୍ଧି ନଇ ଗଣ୍ଡକୁ ଗଡ଼େଇ ଦେଲେ । ମନେ ମନେ ଭାବିଲେ, “ଯାଆରେ ପୁଅ ଯାଆ, ଆଉ କଲି କରିବୁ ସେ !”

ଏଣେ ଖେଳ ସରଳରୁ ସମସ୍ତେ ଶୁଣିଲା ଲଗାପଟା ପିନ୍ଧି ଘରକୁ ଆସିଲେ । ସୂର୍ଯ୍ୟର ହେଉକା ଭ୍ରମକୁ ନ ଦେଖି କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ହୋଇ ଆସି ମାଆଙ୍କ ପାଖେ କହିଲେ । ପୁଅ ମଲା କ ହଜିଲା ବିରୁର କୁନ୍ତୀ ଭୋ ଭୋ କାନ୍ଦିଲେ । କଥା ଶୁଣି ବିଦୁର ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେ ଭାରି ଭଲ ଲୋକ । କାହା ଅହତରେ ନ ଥାନ୍ତି । ଆସି କୁନ୍ତୀଙ୍କି ତୁନି କରାଇ କହିଲେ, “ରସି ମତେ କହିବନ୍ତି, ତୁମ ପୁଅ ମାନଙ୍କର କିଏ କିଛି ହେଲେ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ତୁମେ କାନ୍ଦୁଛ କାହିଁକି ?” ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି କୁନ୍ତୀ ତୁନି ହେଲେ ।

ତେଣେ ଭ୍ରମ ପାଣିରେ ପଡ଼ି ପାତାଳରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଲେ । ପାତାଳରେ ତ ନାଗ ରଜା; ମନୁଷ୍ୟ ପିଲଟିକୁ ଦେଖି ସାପମାନେ ଆସି କାମୁଡ଼ିଲେ । ସାପ କାମୁଡ଼ିଲେ ମନୁଷ୍ୟ ମରି ଯିବା କଥା । ମାତ୍ର ଅରବିନ୍ଦକୁ ଦଇବ ସାହା । ଭ୍ରମ ଯେଉଁ ବସ ଖାଇଥିଲେ ସାପବସ ବାଜିବାରୁ ସେହି ବସ କୁଆଡ଼େ ଉଡ଼ିଗଲା । ଭ୍ରମ ଆଖି ଫିଟାଇ ଦେଖନ୍ତି ତ ସେ ଆସି ପାତାଳରେ ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି । ସାପମାନେ ତାଙ୍କୁ କାମୁଡ଼ିବାରୁ ସେ ରାଗରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଗୋଡ଼ାଇ କରି ମାରିଲେ । ସେମାନେ ଭୟରେ ପଳାଇଯାଇ ସାପରଜା-ବାସୁଙ୍କା ଆଗେ ଜଣା କଲେ, “ଗୋଟିଏ ମନୁଷ୍ୟ ପିଲା ଆସି ଆମକୁ ମାରୁଛି ।” ବାସୁଙ୍କା ରାଗରେ ଆସିଲେ ।

ଦେବକୁ କଣ ହୋଇଛି ନା, ଲେଖାରେ ଭ୍ରମ ବାସ୍ତବ୍ୟକ ପଶିନାହିଁ । ସେ ଆଉ ଗୁରୁ କରିବେ କଣ ? ଦେଖିଲୁ ଚଣି ଆଦରରେ ଭ୍ରମକୁ କୋଡ଼କୁ ନେଇଗଲେ । ଆଉ ସାପମାନେ ଭାରି ଖୁସି ହେଲେ । ପାତାଳରେ ଅମୃତ ଥାଏ । ନାହିଁର ବଳ ବଢ଼ିବ ବୋଲି ବାସୁକୀ ଭ୍ରମକୁ କହିଲେ, “ପିଅ ତାରୁ, ଯେତେ ପିଇବୁ ପିଇ ତୋହର ବଳ ହେବ ।”

ଭ୍ରମ ତ ବିଷ ଜ୍ୱାଳାରେ ଖୋଟେଇ ଥିଲେ; ଲଗାଇଲେ ମୁହଁ ସେ କୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡ କରି ଆଠ କୁଣ୍ଡ ଅମୃତ ପିଇଦେଲେ । ସେଠୁ ଯାଇ ଅଜାଙ୍କ ଉପାସରେ ନିଃସାହ ନିଦରେ ଖୋଇଲେ । ଆଠଦିନ ଉତ୍ତରୁ ତାଙ୍କ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା । ଉଠି ଆସୁଥିବା ଅଜା ଘରେ ପିଠାପଣା ଗ୍ରାସେ ଖାଇଲେ । ନାଗମାନେ ତାଙ୍କୁ ବାଟ ଦେଖାଇ ଗଙ୍ଗାକୁଳରେ ଆସି ଛୁଡ଼ି ଦେଇ ଗଲେ ।

ଅମୃତ ପିଇ ତ ଭ୍ରମଙ୍କ ବଳ ହୋଇଥିଲା, ତେଣୁ ତେଣୁ ଆସି ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । କୁନ୍ତୀ ପୁଅକୁ ସନ୍ତୋଷରେ କୁଣ୍ଡାଇ ସକାଇଲେ । ଭାଇମାନେ ଭାରି ଖୁସି ହେଲେ । ଭ୍ରମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ବିଷ ଦେବା କଥା କହିଦେଲେ । ମାତ୍ର ସେ କଥା ଆଉ କିଏ ଜାଣିଲେ ତହଲ ପଡ଼ିବ, ଅନିଷ୍ଟ ହେବ ବୋଲି କାହାକୁ ନ କହିବାକୁ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଭାଇମାନଙ୍କୁ ମନା କରି ଦେଲେ ।

ତେଣେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଭ୍ରମ ଜାଣି କରି ଫେରି ଆସିବା ଜାଣି ମନେ ମନେ ଆଉରି ହୁସା କଲେ ।

ଦ୍ରୋଣାବୃତ୍ୟଙ୍କ କଥା

ଭରଦ୍ବାଜ ରକ୍ଷିଙ୍କର ଦ୍ରୋଣ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ପୁଅ ହେଲା । ଦ୍ରୋଣ ପିଲାଦିନୁ ଭାରି ବୁଦ୍ଧିଆ । ସେ ବାସାଙ୍କ ପାଖରୁ ଅନେକ ପାଠ ପଢ଼ିଲେ, ଆଉ ପର୍ଶୁରାମଙ୍କଠାକୁ ଯାଇ ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା ଶିଖିଲେ । ପଞ୍ଚାଳ ଦେଶ ରାଜାଙ୍କ ପୁଅ ଦ୍ରୁପଦ ପିଲାଦିନେ ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ପାଠ ପଢ଼ୁଥାନ୍ତି । ଥରେ ସେ ଦ୍ରୋଣଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଜାଣିଲି ସାଙ୍ଗ, ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ରଜା ହେବି ତୁମର ପରାସାପତ୍ରର କିଛି ଅଭାବ ରହିବ ନାହିଁ; ଗଲେ ଦେବି ।” ପିଲା ଦିନର ଏ କଥାଟି ଦ୍ରୋଣଙ୍କର ମନେ ଥାଏ ।

ଦ୍ରୋଣଙ୍କର ବୟସ ହେଲା । ସେ ବଢ଼ି ହେଲେ, ମାତ୍ର ବଡ଼ ଘରବ ହୋଇଗଲେ । ତାଙ୍କର ପୁଅଟିଏ ଜନ୍ମ ହେଲା । ସେହି ପୁଅଟି ନାଁ ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା । ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମାଙ୍କୁ ଦୁଧ ଟିକିଏ ଦେବା ପାଇଁ ଘରେ ଗାଈ-ଟିଏ ନଥାଏ । ସେତେବେଳକୁ ଦ୍ରୁପଦ ରଜା ହୋଇଥାନ୍ତି । ଦ୍ରୋଣଙ୍କର ପିଲା ଦିନ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା । ସେ ତହିଁ ଦ୍ରୁପଦଙ୍କୁ ଗାଈଟିଏ ମାଗିବାପାଇଁ ପୁଅ ମାଇପଙ୍କୁ ଧରି ପଞ୍ଚାଳ ଗଲେ । ଗରିବ କପାଳରେ ତ ସବୁ ଦୁଃଖ ଲେଖା; ଏ ଯିମିତି ଯାଇ ଦ୍ରୁପଦଙ୍କୁ “ସାଙ୍ଗ” ବୋଲି ଡାକିଲେ, ଦ୍ରୁପଦ ରାଗିଯାଇ ଖତେଇ ହେଲା ପରି କହିଲେ, “ଆହେ ଦେଶ ହେ, କୁଆଡ଼ୁ ଗରିବ ବ୍ରାହ୍ମଣଟିଏ ଆସି କହୁଛି ରଜାଙ୍କ ସାଙ୍ଗ ।” ଦ୍ରୋଣ ସେଠୁ ଦୁଃଖରେ ପଳାଇ ଅଇଲେ । ଆସି ଜିଦ୍ କଲେ, “ଯୁଦ୍ଧ ଶାସ୍ତ୍ର ନ ଦେଲେ ଏ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଟୋକାର ଗୁଗ ଯିବ ନାହିଁ ।”

ଏମିତି କେତେ ଦିନ ଗଲା । ଦ୍ରୋଣ ଦିନେ ହସ୍ତିନା ବାଟେ କୁଆଡ଼େ ଯାଉ ଯାଉ ଦେଖିଲେ, କୁରୁ ପାଣ୍ଡବ ଭାଇମାନେ ଗୋଟି

ଲୁହା ପେଣ୍ଡୁ କଥାରେ ପକାଇ ଆଉ କାନ୍ଦି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଏ ସେଠାକୁ ଯାଇ ପିଲାମାନେ କହୁବାରୁ ଶର ଉପରେ ଶର ମାରି ମାରି ପେଣ୍ଡୁ ଟିକ ଉପରକୁ କାନ୍ଦି ଆଣିଲେ । ପିଲାମାନେ ଦେଖି ଭାରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ଏକଥା ପାଇ ଭାସୁଛୁ କହିଲେ । ଭାସୁ ଜାଣି-ପାରିଲେ ଯେ ଏ ନିଶ୍ଚୟ ଦ୍ରୋଣଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ । ସେ ଦ୍ରୋଣଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାରକୁ ଡକାଇ ଚେଲେ, କୁରୁ ପାଣ୍ଡବ ଭାବମାନଙ୍କର ଶୁରୁ କରାଇ ରଖିଲେ । ସବୁ ପିଲେ ତାଙ୍କ ପାଖେ ପାଠ ପଢ଼ିଲେ, ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା ଶିଖିଲେ ।

ଯୁଦ୍ଧ ଖେଳ ଦେଖା ହେଲା

ଦ୍ରୋଣ ରଜାପୁଅମାନଙ୍କର ଶୁରୁ ହେବାରୁ ପିଲାଏ ଭାରି ଗୁଲ୍‌କ ହେଲେ, ନାନା କଥା ଶିଖିଲେ । ନାନା ଦେଶରୁ ଆଉ କେତେ ରଜାପୁଅ ଆସି ତାଙ୍କ ପାଖେ ପଢ଼ା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଅର୍ଜୁନ ଧନୁ ବିଦ୍ୟା, ଭ୍ରମ ଗଦା ଖେଳ ଭଲ ଶିଖିଲେ । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଗଦା ଖେଳନ୍ତି; ହେଲେ, ଭ୍ରମଙ୍କ ପରି ନୁହନ୍ତି ।

ଦ୍ରୋଣ ସବୁ ଶିଖାଇ ଯାଇଲେ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ବଢ଼େଇଲେ । ଏଥିପାଇଁ ଏକ ବଡ଼ ପଡ଼ିଆ ସଜ୍ଜା ହେଲା । ପଡ଼ିଆ ଗୁରୁପାଖେ ଘର ଭୋଲା ହେଲା । ଅନେକ ଆଡ଼ୁ ରଜା ପ୍ରଜା ଆସି ଖେଳ ଦେଖିବାକୁ ଜମା ହେଲେ । ପରୀକ୍ଷା ଦିନ ବାଇଦ ବାଜିଣାରେ ଖେଳ ପଡ଼ିଆ ଭରୁଲିଲା । ଗୁରୁ ପାଖେ ଦେଖଣାହାରିଏ ଜମା ହୋଇ ଥାନ୍ତି, ବୁଢ଼ାଗୁରୁ ଦ୍ରୋଣ ପାରିଲା ଦାଢ଼ି ଲମ୍ବାଇ, ଚିତା ପଇତା ଘେନି ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ଧରି ଆସି ମଝିରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଜଣକୁ

ଜଣ ସେ ଆଗକୁ ଛାଡ଼ୁଥାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜର ବଳ କୌଶଳ ଦେଖାଉ ଥାନ୍ତି । ଲେକେ କେତେବେଳେ ‘ସାବାସ୍’ ‘ସାବାସ୍’ କହୁଥାନ୍ତି ।

ମଝିରେ ଭ୍ରମ ଆଉ ଦୁର୍ଯ୍ୟାଧନଙ୍କ ଗଦା ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଲା । ସେ ଖେଳ ଦେଖି ଲେକଙ୍କର ଆଖି ବୁଜି ହୋଇଗଲା । ଆଷାଢ଼ ମାସର ମେଘ ଗର୍ଜନ ପରି ସେମାନେ ସାଟି କରୁଥାନ୍ତି, ଆଉ ଦନ୍ତ ପଡ଼ିଲା ପରି ଗଦା ବାଡ଼ଇ ଥାନ୍ତି ।

ଶେଷକୁ ଅର୍ଜୁନ ଆସିଲେ । ସେ ନାନା ବାଣ ଖେଳ ଦେଖାଇଲେ । ବାଣ ମାରି ସେ ନିଆଁ ଜଳାଇଲେ, ମେଘ ବରଷାଇଲେ, ପବନ ବୁଝାଇଲେ । ଲେକେ ତା ଦେଖି ତାଟକା ହୋଇଗଲେ । କହିଲେ “ସାବାସ୍ ଅର୍ଜୁନ, ସାବାସ୍ ।”

ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ପ୍ରଶଂସା ଶୁଣି କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ଦେହ ସହିଲା ନାହିଁ । ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଧର୍ମର ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ବଡ଼ ଭାଇ । କୁନ୍ତୀ ପିଲା ଥିଲାବେଳେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଅନୁଗ୍ରହରୁ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପୁଅ ହୋଇଥିଲା । ସେ ତାକୁ ନଈରେ ଭସାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଜଣେ ରଥ ଚଳାଇବା ଲେକ ପିଲାଟିକି ପାଇ ଆସଣା ପୁଅ ପରି ପାଳିଲା । ସେଇ ପିଲାଟି ନା କର୍ଣ୍ଣ ହେଲା । କର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ପରି ଭାରି ବଢ଼ୁଆ, ଆଉ ସୁନ୍ଦର । ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ପାଖେ ସେ ପାଠ ପଢ଼ୁଥିଲେ । ମାତ୍ର ଦୁର୍ଯ୍ୟାଧନଙ୍କ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଅହତ ପାଖୁ ଥାନ୍ତି । କର୍ଣ୍ଣ ଜନ୍ମ ହେବା କଥା କୁନ୍ତୀଙ୍କ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଏ ଜାଣି ନ ଥିଲେ ।

କର୍ଣ୍ଣ ଯେତେବେଳେ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଲଢ଼ିବାକୁ ଇଠିଲେ, ସଭାଲେକେ କହିଲେ, “କର୍ଣ୍ଣ ରଜା ନୁହନ୍ତି କି ରଜାପୁଅ ନୁହନ୍ତି । ତାଙ୍କ ବାପ ମା ଠିକ୍ ନାହିଁ । ସେ କପିଳ ରଜାପୁଅ ଅର୍ଜୁନ ସଙ୍ଗେ ଲଢ଼ିବେ !”

କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ମୁହଁ ରଙ୍ଗ ପଡ଼ିଗଲା । ସେ କିଛି କହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ତାଙ୍କ ମନରେ ଦୁଃଖ ଦେଖି ଦୁଃଖୀଧନ ସମ୍ଭାଳି ନ ପାରି କହିଲେ, “କର୍ଣ୍ଣ ପରା ରଜା ଦୁଃକ୍ତି ? ମୁଁ ଏଇକ୍ଷଣି ତାଙ୍କୁ ଅଙ୍ଗ ଦେଶର ରଜା କରୁଛି—ଆସୁ ଅର୍ଜୁନ ଲଢ଼ିବ ।” ଏହା କହି ସେ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ପାଟ ଶାଢ଼ୀ ବାନ୍ଧି ଦେଲେ ।

ବେଳ ବୁଡ଼ି ଯାଇଥିବାରୁ ସେ ଖେଳ ଆଉ ହେଲ ନାହିଁ । କର୍ଣ୍ଣଙ୍କର ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଉପରେ ବଡ଼ ରାଗ ରହିଲା ।

ଏବେ ଗୁରୁଙ୍କୁ ଦକ୍ଷିଣା ଦେବା କଥା । ଦ୍ରୋଣ କହିଲେ, “ଦ୍ରୁପଦ ରଜାଙ୍କୁ ମୋ ପାଖକୁ ବାନ୍ଧି ଆଣିଲେ ମୁଁ ମୋ ଦକ୍ଷିଣା ପାଇଲି ।” ପ୍ରଥମେ କୌରବମାନେ ଯାଇ ହାରି ଫେରିଲେ, ତା ପରେ ପାଣ୍ଡବମାନେ ଗଲେ । ଦ୍ରୁପଦଙ୍କୁ ବାନ୍ଧି ଆଣି ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ପାଖେ ଠିଆ କରାଇଲେ । ଦ୍ରୋଣ ଦ୍ରୁପଦଙ୍କୁ ଗାଳି ଫକିତ ନ କରି ଭଲ ଭାବରେ କହିଲେ, “ତୁମ ରାଜ୍ୟ ଏବେ ମୋର ହୋଇଛି । ମାତ୍ର ତୁମେ ମୋର ପିଲା ଦାନର ସାଙ୍ଗ । ସେଥିଲାଗି ମୁଁ ତୁମକୁ ଅଧେ ଟେସାଇ ଦେଲି । ବାକୀ ଅଧକ ମୋର ।” ଏହା କହି ଗୁଡ଼ି ଦେଲେ । ଦ୍ରୁପଦ ଲଜରେ ମୁଣ୍ଡ ଯୋଡ଼ି ଅଧେ ରାଜ୍ୟ ହରାଇ ଗଲେ ।

ଜଉ ଘର ପୋଡ଼ା ହେଲା

ସେ ଦିନ ଖେଳରେ ସମସ୍ତେ ଭ୍ରମ ଆଉ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା କଲେ । ଏ କଥା ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ସହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଏ ଭିତରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ହେଲା । ଯୁଧିଷ୍ଠିର ତ କୁଳକୁ ବଡ଼, ଆଉ

ଗୁଣବନ୍ତ ଧୂଆଁ । ଗ୍ରନ୍ଥର ସମସ୍ତଙ୍କର ତାଙ୍କଠି ବୋଧ ଥାଏ । ଭୁଷ୍ମ, ଧୂଳିରାଶି ପ୍ରଭୃତି ବିଷୟ କରି ତାଙ୍କୁ ଯୁବରାଜ କରାଇ ଦେଲେ । ଏ କଥାରେ ଜଗନ୍ନା ନିଆଁରେ କୁଟା ପକାଇବା ପରି ଶଲ ଦୁର୍ଦ୍ଦୋଷନଙ୍କ ମନ ଜଳି ଉଠିଲା । ତାଙ୍କର କେତେ ଦୁଷ୍ଟ ସାଙ୍ଗ ଥାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ମାମୁ ଶକୁନି ସେଥିରୁ ଜଣେ । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ବସି ବିଷୟ କଲେ, “ଆଉ ସହୁ ହେବ ନାହିଁ । ଏ ପାଣ୍ଡବ ପକ୍ଷକୁ ବାରୁଣାଦନ୍ତ ନେଇ ସେଠାରେ ଗୋଟେ ଜଉ ଘର କରି ପୋଡ଼ି ମାରି ଦେବା ।”

ଏହା ବିଶ୍ୱର କରି ସେମାନେ ଆଗରୁ ପୂର୍ବରୁ ବୋଲି ଏକ ଦୁଷ୍ଟ ଲୋକ ହାତରେ ଏକ ଜଉ ଘର ତୋଳାଇ ରଖିଲେ । ଏଣେ ବାପାଙ୍କୁ କହି ସେଠାରେ ଗୋଟେ ମେଲା ଦେଖି ପିବା ପାଇଁ କୁନ୍ତୀ ଆଉ ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କୁ ପଠାଇ ଦେଲେ । ଦୁର୍ଦ୍ଦୋଷନଙ୍କର ଏ ଶଲ ବୁଦ୍ଧି କେବଳ ବିଦୁର ଜାଣନ୍ତି । ପାଣ୍ଡବମାନେ ଗଲା ବେଳକୁ ସେ କୌଶଳରେ ଏ କଥାତକ ତାଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦେଇଥିଲେ । ସେମାନେ ଧର୍ମକୁ ସାକ୍ଷୀ ରଖି ବାରୁଣାଦନ୍ତ ଗଲେ ।

ପାଇ ନୁଆ ଜଉ ଘରେ ରହିଲେ । ଦୁର୍ଦ୍ଦୋଷନ ସେ ତାଙ୍କୁ ମାରିବାକୁ ପାଞ୍ଚିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଜାଣିଗଲେ । ଏଣେ ବିଦୁର କଣ କରୁଥାନ୍ତି ନା, ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ପ୍ରାଣ ରଖିବା ପାଇଁ ଲୋକ ପଠାଇ ସେ ଘର ବାହାର ପାଖକୁ ଗୋଟେ ସିନ୍ଧୁ ଗାଈ ଖୋଳାଇ ଦେଇଥାନ୍ତି ।

ଦୈବ ଯୋଗକୁ ପୂର୍ବରୁ ଦେଖି ଦିନ ଘର ନିଆଁ ଲଗାଇବ, ସେ ଦିନ ଜଣେ ମାଇପି ତା ପାଞ୍ଚ ପୁଅକୁ ଧରି ସେ ପିଣ୍ଡାରେ ଶେଇଥିଲା । ପାଣ୍ଡବମାନେ ଏହା ଜାଣନ୍ତିନାହିଁ । ପୂର୍ବରୁ

ଭଠିକା ଆଗରୁ ପାଣ୍ଡବମାନେ ସେ ଘରେ ନିଆଁ ଲଗାଇ ଘର ଗାଢ଼ ବାଟେ ପଳାଇଲେ ।

ସକାଳୁ ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ପୁରୋଚନ ମରିଛି । ଆଉ ଛଅଟି ଶବ ପଡ଼ିଛି । ସମସ୍ତେ ଭାବିଲେ, ଏ ନିଶ୍ଚୟ ପାଣ୍ଡବ ଆଉ ତାଙ୍କ ମା । ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତେ ହାହାକାର କଲେ । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ମନେ ମନେ ଭାରି ଝୁସି ହେଲେ । ବିଚାରିଲେ, “ଖାଅରେ ପୁଏ, ଭାଗ ଖାଅ ।” ମାତ୍ର ବିଦୁର ସବୁ କଥା ଜାଣି ଚୁପ୍ ହୋଇ ଥାନ୍ତି ।

ହିଡ଼ିମ୍ବ ଓ ବକ ଅସୁର ମଲେ

ପାଣ୍ଡବମାନେ ସେ ରାତି ରାତି ମାଆଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଗଙ୍ଗା ପାର ହୋଇ ଅର ପାଖକୁ ଚାଲିଗଲେ । ଗଙ୍ଗା ଆର ପାଖେ ଭାରି ଜଙ୍ଗଲ । ଏମାନେ ଅନେକ ଦିନ ଜଙ୍ଗଲରେ ଚାଲିଲେ, ଖାଇବାକୁ ନ ପାଇ ବଡ଼ କଷ୍ଟ ପାଇଲେ, ଚାଲିବାକୁ ଗୋଡ଼ ହାତରେ ବଳ ରହିଲା ନାହିଁ । କେବଳ ଭ୍ରମ ଥାନ୍ତି ବୋଲି ସମସ୍ତଙ୍କୁ କାନ୍ଦେଇ କରି ନିଅନ୍ତି, ନଈ ପଡ଼ିଲେ ଘିଠିରେ ବସାଇ ପାରି କରନ୍ତି ।

ଇମିତି ଯାଇ ଯାଇ ଦିନେ ବଣରେ ଗୋଟିଏ ଗଛ ମୂଳେ ରହିଲେ । ସେ ବଣରେ ହିଡ଼ିମ୍ବ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଅସୁର ଥାଏ । ଏମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ସେ ଖାଇବାକୁ ଆସିଲା । ସମସ୍ତେ ଆସକତ ଆ ହୋଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ, ଭ୍ରମ ଏକା ଚାହିଁଥିଲେ । ଅସୁର ଆଁକର ଆସିବାରୁ ମା ଭାଇଙ୍କର ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଯିବ ବୋଲି ଭ୍ରମ ତା ହାତ ଯୋଡ଼ାକ ଧରି ଘୋଷାର ଦୁଇକୁ ନେଇ ଗଲେ । ସେ ତ ଅସୁର,

ସେ ସେଠୁ ଭ୍ରମକୁ ଧରିଲା । ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ଭିତରେ ଆଜ୍ଞା ହୋଇ ଶେଷ-
ପଟେ ଲାଗିଲା । ଟେକା ପଥର ପିଙ୍ଗି, ଗଛ ଉପୁଡ଼ା ଉପୁଡ଼ା ହୋଇ
ମରାମର ହେଲେ । ଶେଷକୁ ଭ୍ରମ ତା ଭୋଟିରେ ବସି ଶଯି ମାରି
ଦେଲେ । ଭ୍ରମମାନେ ଉଠି ଭ୍ରମଙ୍କର ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିଲେ । ସେ
ନ ଥିଲେ, ଅସୁର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗିଳି ଦେଇ ଥାନ୍ତା ।

ଦୁଃସ୍ୱର୍ଗ ଅସୁରର ଦୁଃସ୍ୱର୍ଗୀ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଭଉଣୀ ଥିଲା ।
ଅସୁରୁଣୀ ହେଲେ କଅଣ ହେବ, ସେ ଭାରି ସୁନ୍ଦରୀ । ଭ୍ରମ ତାକୁ
ବିଭ୍ରା ହେଲେ । ଘଟୋଲୁଚ ବୋଲି ତାଙ୍କର ଏକ ପୁଅ ହେଲା । ସେ
ଭ୍ରମଙ୍କ ପରି ବଳୁଆ ଆଉ ଗାର ।

ଏମାନେ ସେ ବଣ ଛାଡ଼ି ଆହୁରି ଦୂରକୁ ଗଲେ । ଯାଇ ଯାଇ
ଏକଚନ୍ଦ୍ରା ବୋଲି ଏକ ଗାଁରେ ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଘରେ ବସା କରି
ରହିଲେ । ସେଠି ଥାଇ ପ୍ରତିଦିନ ଭିକ ମାଗି ଆଣି ବୁଲନ୍ତି । ଦିନେ
ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଘରେ କାନ୍ଦ ବୋବାଳି ଶୁଭିଲା । କୁନ୍ତୀ ଯାଇ ବୁଝିଲେ
ଯେ, ସେ ମୂଲକରେ ବକ ବୋଲି ଏକ ଅସୁର ଅଛି । ସେ ନିତି
ଜଣକ ଘରୁ ଗୋଟିଏ ମନୁଷ୍ୟ ଆଉ ପିଠାପଣା କରି ବୋହେ
ଖାଇବ । ସେ ଦିନ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଘରର ପାଳି । କିଏ ଯିବ, ଏଥୁ
ପାର୍ଶ୍ୱ ତା ଘରେ ଭ୍ରାତୃଶି ପଡ଼ିବ !

ଭ୍ରମ ଏ କଥା ଶୁଣି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସଜ ହେଲେ, ମାଆଙ୍କୁ
କହିଲେ, “ଯାହା ଘରେ ଅଛେ ତାର ଉପକାର କରିବା ଆମ ଧର୍ମ ।
ମୁଁ ଯିବି, ଅସୁରକୁ ମାରି ଆସିବି ।” ସ୍ତ୍ରୀ କହୁ ସେ ଶଗଡ଼ ପିଠା-
ପଣା ଧରି ବଣକୁ ଗଲେ ।

ଅସୁର ତେଣେ ଉଡ଼ୁର ହେଲା ବୋଲି ରାଗରେ ଗୁହଁ ବସି
ଥିଲା । ଭ୍ରମ ପିଠା ନେଇ ତାକୁ ଦେବେ ବଣ, ନିଜେ ତା ଆଗେ

ଖାଇ ବସିଲେ । ଅଧୁର ଦେଶ ଆଁ କରି ଆସିଲା ଭ୍ରମକୁ ଗୋଟା-
ସପ୍ତା ଗିଳିଦେବ ବୋଲି । ଦୁହେଁ ଧରଣର ଗଡ଼ାଗଡ଼ ମରାମର

ଭ୍ରମ ଓ ବଳ ଅସୁର

ହେଲେ । ଗଛ ଉପାଡ଼ି, ଡାଳ ଭଙ୍ଗି ଏ ଭାକୁ ସେ ଯାକୁ ପିଟା ପିଟି
ହେଲେ । କେତେ ସମୟ ପରେ ଭ୍ରମ ଇମିତି ଜୋରରେ ଅସୁରକୁ
ଧରି ପିଙ୍ଗିଦେଲେ ଯେ, ସେ ଚିତ୍ତଧାନ୍ କେଇ ଗାଁ ଗାଁ ହୋଇ

ଆଁଟା କରି ମରିଗଲା । ଅଧୁର ମନ୍ତ୍ରରୁ ସେ ଗାଁ ଲୋକେ ଭାରି ଖୁସି ହେଲେ । ସୁଖରେ ରହିଲେ ।

ପାଣ୍ଡବମାନେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ବିଭା ହେଲେ

ଦ୍ରୋଣ ଦ୍ରୁପଦ ରଜାଙ୍କ ରାଜ୍ୟରୁ ଅଧେ ଛଡ଼ାଇ ନେବା ଦିନୁ ଲାଙ୍କର ଦ୍ରୋଣଙ୍କଠାରେ ରାଗ ରହିଲା । ଦ୍ରୋଣଙ୍କୁ ମାରିବା ପାଇଁ ସେ ରସିମାନଙ୍କୁ ଡକାଇ ଏକ ପୁଅକୁ ସ୍ତ୍ରୀ ଯାଗ କରାଇଲେ । ଯାଗ କୁଣ୍ଡରୁ ପୁଅ ହିଅ ହୋଇ ଯୋଡ଼ିଏ ବାହାରିଲେ । ପୁଅଟି ନାଁ ଧୁଞ୍ଜୟୁମ୍ନ । ସେ ବାହାରିଲା ଯଶୀ ଉପରୁ ଶୁଭଲା, “ଦ୍ରୋଣ ଯୁଦ୍ଧର ହାତରେ ମରିବେ ।”

ଯେଉଁ ହିଅଟି ବାହାରିଲା, ସେ ଭାରି ସୁନ୍ଦର । ତାଙ୍କ ନାଁ ଦ୍ରୌପଦା । ସେ ବାହାରିଲା ବେଳେ ଶୂନ୍ୟ ବାଣୀ ହେଲା, “ଯୁଦ୍ଧର ହେତୁ କୌରବମାନେ ମରିବେ ।”

ଦ୍ରୌପଦା ଦିନକୁ ଦିନ ବଡ଼ ହେଲା, ତାଙ୍କ ରୂପ ଗୁଣ ଚହଟିଲା । ସେତେବେଳେ ତ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ବାରପଣିଆ ସବୁ ଆଡ଼େ ଶୁଣା ପାଉଥାଏ, ଦ୍ରୁପଦ ଭାବିଥିଲେ, ହିଅକୁ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ବିଭା କରାଇବେ । ମାତ୍ର ଅର୍ଜୁନ ହେଉକା ଜଉଘରେ ଯୋଡ଼ି ମରିବାର ଶୁଣା ଯିବାରୁ ସେ ଏକ ସ୍ବପ୍ନର ସଭା କଲେ । କଥା ହେଲା, ଏକ ବଡ଼ ଖମ୍ବ ଉପରେ ଗୋଟି ମାଛ ରହିବ, ମାଛ ତଳକୁ ଗୋଟେ ଚକ ସବୁବେଳେ ବୁଲୁଥିବ । ଏଣେ ଖମ୍ବ ତଳେ ପାଣି କୁଣ୍ଡଟିଏ ଥିବ । ଯେ ସେ ପାଣି କୁଣ୍ଡରେ ମାଛର ଛାଉଁ ଦେଖି ଉପରେ ତା

ଅଖିକ ଶର ଲାଗି କରିବ, ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ସେ ବିଭା ହେବ । ପାଣ୍ଡବ-
ମାନେ ଏକଚନ୍ଦ୍ରା ଗାଁରେ ଥିଲେବେଳେ ବ୍ୟାସଦେବ ସେଠାକୁ ଯାଇ-
ତାଙ୍କୁ ଏ ସବୁ କଥା କହିଦେଇ ଆସିଲେ ।

ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ପାଇବା ପାଇଁ କେତେ ଆତ୍ମ କେତେ ରଜା, ରଜା-
ପୁଅ, ବୀର ଆସି ପଞ୍ଚାଳରେ ସହସ୍ତ୍ରଲ । ହସ୍ତିନାରୁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ,
କର୍ଣ୍ଣ, ଦ୍ରାବକାରୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ବଳରାମ ଆସିଥିଲେ । ଶିଶୁପାଳ, ଶଲ୍ୟ
ଆଦି ବୀରମାନେ ମଧ୍ୟ ଆସି ସହସ୍ତ୍ରଲେ । ପଦ୍ମର ଦିନ ଭାରି ଉତ୍ସବ-
ଲାଗିଲା । ପାଣ୍ଡବ ପାଞ୍ଚ ଭାଇ କାହାକୁ ଚିହ୍ନା ନ ଦେଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ବେଶ ପକାଇ, ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ସାଙ୍ଗେ ଆସି ଏକ କୁମ୍ଭାର ଘରେ ବସି
କରି ରହିଲେ ।

ଲଗନ୍ନା ଦିନ ହେଲା । ସେ ଦିନ ଦ୍ରୌପଦୀ ଭଲ ବେଶ
ହୋଇ ଭାଇଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଫୁଲ ମାଳ ଧରି ସଭାକୁ ଆସିଥାନ୍ତି, ଯେ ଲଗ
ବିନ୍ଧିବ ତା ବେକରେ ମାଳ ଲମ୍ବାଇ ଦେବେ ।

ଜଣ ଜଣ ହୋଇ ରଜାମାନେ ଖମ୍ବ ପାଖକୁ ଗଲେ, ମାନ୍ଧବ
କେହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । କିଏ ଧନୁଷ୍ଠା ଟେକି ପାରିଲା ନାହିଁ, ଟେକି
ଟେକି କିଏ ମୁହଁ ମାଡ଼ି ପଡ଼ିଗଲା, କାହାକୁ ମାଛଟା ଦିଶିଲା ନାହିଁ,
କାହା ମୁଣ୍ଡ ବୁଲେଇ ହେଲା । ଏ ସବୁ କଥା ଦେଖି ସଭାରେ ହସ-
କୃଷ୍ଣ ହେଲା । ରଜା ଆଉ ବୀରମାନେ କେହି ନ ପାରିବାରୁ
ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ସଭାରୁ ଅର୍ଜୁନ ଉଠିଲେ ଲଗ ବିନ୍ଧିବାକୁ । ଆଗେ ସମସ୍ତେ
ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ହସିଲେ, “ବ୍ରାହ୍ମଣଟାର କେତେ ଲୋଭ ମ ?” ମାନ୍ଧବ
ସେ ଯିମିତ ଗଲେ ଧନୁଷ୍ଠାକୁ ଧରି ଇମିତ ସଜରେ ଶର ମାରି
ଦେଲେ ଯେ, ଠକ୍କନି ଯାଇ ମାଛ ଆଖିରେ ବାଜି ଗଲା । ସମସ୍ତେ
“ସାବାସ୍ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ସାବାସ୍” କହିଲେ । ଦ୍ରୌପଦୀ ଫୁଲମାଳ ଆଣି

ତାଙ୍କ ବେକରେ ପକାଇ ଦେଲେ । ଫେରାର ତ କୃଷ୍ଣ
ବଞ୍ଚିଥିଲେ—ଏବେ କେବଳ ଜାଣିଲେ, ଏ ଅର୍ଜୁନ ।

ଲଗ ବିଦା

ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ଜଣି ନେଇ ଯିବାର ଦେଖି ରଜାମାନଙ୍କର ରାଗ ହେଲା । ସେମାନେ ଦ୍ରୁପଦ ରାଜାଙ୍କୁ ମାରବାକୁ ଘେରି ଗଲେ ! ଏହା ଦେଖି ଭ୍ରମ ଗଛରୁ ତାଳ ଭାଙ୍ଗି ସେମାନଙ୍କୁ ପଛରୁ ପିଟି ନେଲେ । ଭାରି ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଲା । ଅର୍ଜୁନ ଆଉ ଭ୍ରମଙ୍କ ଦାଉରେ ରଜାମାନେ ହାରି ପଳାଇଲେ ।

କୁନ୍ତୀ ତ.ଦେଶେ ଘରେ ଥିଲେ, ସେ ଏ ସବୁ କଥା କିଛି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ପୁଅମାନେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ଧରି ବସାକୁ ଗଲେ । ପଛରୁ ତାଙ୍କି କହିଲେ, “ମା, ଆମେ ଗୋଟିଏ ଜିନିଷ ଆଣିବୁ ।” କୁନ୍ତୀ କହିଲେ, “ଯାହା ଆଣିଛ ବାଣ୍ଟି କର ନାଅ ।” ମାତ୍ର ସେ ବୁଲି ଦେଖନ୍ତି ତ ପୁଅ ଗୋଟିଏ ବୋହୂ ଆଣିଛନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ପୁଅମାନେ ମାଆଙ୍କ କଥାକୁ ଦଅଙ୍କ ପରି ମାନୁଥିଲେ । ଠିକ୍ ହେଲା ମ୍ନେ ପାଞ୍ଚ ଭାଇପାକ ମିଶି ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ବିବାହ ହେବେ ।

ଏଣେ ଦ୍ରୁପଦ ଜାଣି ପାରିଲେ, ଯେ ଲାଗ ବିନ୍ଧିଛନ୍ତି ସେ ଅର୍ଜୁନ । ସେ ଆଉ ତାଙ୍କି ମା, ଭାଇମାନେ କୁମ୍ଭାର ଶାଳାରେ ବସା କରି ଅଛନ୍ତି । ତହୁଁ ସେ ଭାରି ସନମାନରେ ସମସ୍ତଙ୍କି ତାଙ୍କି ଆଣିଲେ । ଗଡ଼ରେ ବିଭାଘର ହେଲା । ଦ୍ରୁପଦ ପାଞ୍ଚ ଜୋର୍ଲି ଅନେକ ଧନରତ୍ନ, ହାତୀ, ଘୋଡ଼ା ଯୋଡ଼ୁକ ଦେଲେ ।

ପାଣ୍ଡବମାନେ ଭାଇଭାଗ ପାଇଲେ

ପାଣ୍ଡବମାନେ ଜାଣିଛନ୍ତି ବୋଲି ହସ୍ତିନାରେ ଚହଳ ପଡ଼ିଗଲା । ପ୍ରଜାମାନେ ମହା ଖୁସି ହେଲେ । ଭ୍ରମ, ଦ୍ରୌଣ, ବିଦୁର ହେଉକା

ତାଙ୍କୁ ସଜ୍ୟକୁ ଅଣି ଭାଇଭାଗ ଦେବାକୁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କୁ କହିଲେ । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କର ତ ଖଳ ବୁଦ୍ଧି । ଶକୁନି କଥାରେ ପଡ଼ି ସେ ଆଗ ମଙ୍ଗୁନ ଥିଲେ । ପଛକୁ ମଙ୍ଗିବାରୁ ଧୂତରାସ୍ତ୍ର ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ପଞ୍ଚାଳରୁ ଡକାଇ ଆଣିଲେ । ତା ପରେ ସଜ୍ୟକୁ ଦୁଇ ଭାଗ କରି ଅଧେ ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ ।

ପାଣ୍ଡବମାନେ ଯେଉଁ ଅଧିକ ସଜ୍ୟ ପାଇଲେ ସେ ଭାରି ଜଙ୍ଗଲ ହୋଇଥିଲା । ତାକୁ ସେ ହଣା ମସା କଣ୍ଟାଇ ସୁନ୍ଦର ନଅର ଢୋଳିଲେ । ସ୍ୱର୍ଗର ଇନ୍ଦ୍ରପୁରୀ ପରି ତେ ଶୋଭା ପାଉଥିବାରୁ ତା ନାଁ ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରସ୍ଥ ଦିଆ ହେଲା । ପାଣ୍ଡବମାନେ ମା ମାଇସଙ୍କୁ ଧରି ସେଠି ବଡ଼ ସୁଖରେ ରହିଲେ ।

ସେ ପାଞ୍ଚ ଭାଇଙ୍କ ଭିତରେ କଥା ହୋଇଥାଏ ଯେ ତାଙ୍କ ଭିତରୁ କିଏ ଜଣେ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ପାଖରେ ଥିଲେ ସେତେବେଳେ ଆଉ କିଏ ସେଠାକୁ ଯିବେ ନାହିଁ । ଗଲେ ବାର ବର୍ଷ ବନବାସ କରି ରହିବେ ।

ଥରେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ପାଖରେ ଥିବାବେଳେ ଅର୍ଜୁନ ସେ ଘରକୁ ଗୋଟିଏ ହତାଶର ଆଣିବାକୁ ପଶିଗଲେ । ସେହି ଦୈବରୁ ସେ ବାରବର୍ଷ କାଳ ବନବାସ କରି ଗଲେ । ଏ ବାରବର୍ଷ ଭିତରେ ସେ ଅନେକ ଡାର୍ଥ ବୁଦ୍ଧି ଶେଷକୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଖେ ହାରକାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ସୁଭଦ୍ରା ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଭଉଣୀ ଥାଏ । ଅର୍ଜୁନ ତାକୁ ସେଇଠି ବିଭା ହେଲେ । ତା ପରେ, ବାର ବର୍ଷ ପୁରୀରୁ ସୁଭଦ୍ରା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଓ ତାଙ୍କ ଭାଇ ବଳରାମଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରସ୍ଥକୁ ଆସିଲେ ।

ଗାଣ୍ଡବ ବଣ ପୋଡ଼ା ହେଲା

ଦିନୋକ୍ଷୀକୃଷ୍ଣ ଆଉ ଅର୍ଜୁନ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ବୁଲୁଥିଲେ, ଅଗ୍ନି ଦେବତା, ଗୋଟିଏ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବେଶ ଧରି ଆସି କହିଲେ, “ଗୋଟିଏ ଯାଗରେ ବହୁତ ଘିଅ ଖାଇ ମୋର ରୋଗ ହୋଇ ଯାଇଛି । ବ୍ରହ୍ମା କହିଛନ୍ତି, ଗାଣ୍ଡବ ବଣଟା ଖାଇଲେ ଏ ରୋଗ ଭଲ ହେବ । ମାତ୍ର ଇନ୍ଦ୍ର ଏ ବଣ ଜଳିଛନ୍ତି । ମୁଁ ପାଶ ମାଡ଼ିଲେ ମେଘ ବରଷି ଦେଉଛନ୍ତି । ବ୍ରହ୍ମା କହିଛନ୍ତି, ଆସନ୍ତା ସାନ୍ଧ୍ୟା ହେଲେ ମୁଁ ସେଥିରେ ପଶି ଖାଇବି ।”

ଗାଣ୍ଡବ ଗୋଟିଏ ଭାରି ବଡ଼ ଜଙ୍ଗଲ । ସେଥିରେ ବହୁତ ଜୀବ ଜନ୍ତୁ ଥାନ୍ତି । କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ ଅଗ୍ନିଙ୍କ କହିଲେ, “ଆମ ପାଖରେ ତ କିଛି ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର, ନାହିଁ । ଯେବେ କା’ରୁ ଆଣି ଆମକୁ ଦେବ ତେବେ ସାହା ହେବୁ ।” ଅଗ୍ନି ବରୁଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲେ । ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ରଥ, ଆଉ ଗାଣ୍ଡବ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଭଲ ଧନୁ ଆଣିଲେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଇଁ ସୁଦର୍ଶନ ଚକ୍ର ଆଉ ଗଦା ଆଣି ଦେଲେ ।

ସ୍ୱାକ୍ଷର ବଳରେ ଅଗ୍ନି ଦମ୍ଭ ପାଇଲେ । ସେ ଯାଇ ବଣ ପୋଡ଼ିଲେ । ଇନ୍ଦ୍ର ନିଆଁ ଲିଭାଇବାକୁ ମେଘ ବରଷାଇଲେ, ସବୁତ ଫିଙ୍ଗିଲେ । ମାତ୍ର କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଅସ୍ତ୍ର ବଳରେ ତାହା ସବୁ କିଛି କାଟିଲା ନାହିଁ । ଅଗ୍ନି ବଣଟାକୁ ଖାଇ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲେ । ତାଙ୍କ ରୋଗ ଭଲ ହୋଇଗଲା । ଏଇ ବଣ ପୋଡ଼ିରେ ଅନେକ ଜୀବଜନ୍ତୁ ମଲେ । କେତେ ମଲେ ତା’ ଗଣି କହିହେବ ନାହିଁ । ଏଡ଼େ ବଣରୁ ସମସ୍ତେ ପୋଡ଼ି ଶେଷକୁ ଛଅଟି ପ୍ରାଣୀ ମାତ୍ର ରକ୍ଷା ପାଇଥିଲେ ।

ଅର୍ଜୁନ ତ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପୁଅ, ତାଙ୍କ ବଳ ଦେଖି ଇନ୍ଦ୍ର ଭୀର ଖୁସି ହେଲେ । କହିଲେ, “ନଦୀଦେବଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରି ପାରିଲେ ତୁମକୁ ସେ ଭଲ ଭଲ ଅସ୍ତ୍ର ଦେବେ ।”

ସଭାଘର ତୋଳା ହେଲା

ଯେଉଁ ଛ'ଜଣ ଶାଶୁର ଯୋଡ଼ରୁ ଜାଣିଥିଲେ ତାଙ୍କ ଭିତରେ ମୟ ବୋଲି ଏକ ଦାନବ ଥିଲେ । ଦାନବଙ୍କ ଭିତରେ ସେ ବଡ଼ କାରଗର । ସେ ଆସି ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଆସଣ ମୋ ଜୀବନ ରଖିଛନ୍ତି, ଆସଣଙ୍କର ମୁଁ କଣ ହେଲେ ଉପକାର କରିପାରିବାକୁ ଭାବିଛି । କହନ୍ତୁ କଣ କରିବି ।”

ଅର୍ଜୁନ କହିଲେ, “ମୋର କିଛି ଲେଡ଼ା ନାହିଁ । ତୁମେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଇଁ କିଛି କରିଦେଇ ଯାଅ ।”

କୃଷ୍ଣ ମୟଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଆଜ୍ଞା, ଯେବେ କହ୍ନେ, ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଭଲ ସଭାଘର ତିଆରି କରି ଦିଅ । ଇମିତି ଘର କରିବ ଯେ, ପୃଥିବୀରେ ସେ ଭଲ ଆଉ କେବେ ହୋଇ ନ ଥିଲା କି ହେବ ନାହିଁ ।”

ମୟ ଘର ତିଆରିରେ ଲାଗିଲେ । ସେ ଘର କଥା ଲେଖି ବୁଝାଇ ହେବ ନାହିଁ । ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଘର, ଏତେ ମଣି ମାଣିକ୍ୟ, ଏତେହୁଁଦାମର ଜିନିଷରେ ତାହା ତୋଳା ହୋଇଥିଲା ଯେ, ଦେବତା ମାନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଲେ । ଘରଟି ସାମ୍ରାଜ୍ୟର

ହାତ ଲମ୍ବ ହୋଇଥିଲା । ମୟ ସେ ଘରକୁ ଚଉଦ ମାସରେ
ସାରିଲେ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୃଥିବୀରେ ସିମିତ ଘର ଆଉ କିଏ କରି
ପାରି ନାହାନ୍ତି ।

ଘର ତୋଳି ସାରି ମୟ ତାଙ୍କ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯିବାକୁ ବାହାରିଲେ ।
ଗଲ୍ଲବେଳେ ଶୁଣି ହୋଇ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଭଲ ଶଙ୍ଖ, ଭ୍ରମଙ୍କୁ
ଗୋଟିଏ ଗଦା ଦେଇ ଥିଲେ । ଶଙ୍ଖଟି ନାଁ ଦେବଦତ୍ତ, ଆଉ ଗଦାଟି
ନାଁ ବୃଷସତୀ । ଏ ଦୁଇଟି ଦରୁଣ ଦେବତାଙ୍କୁ ମୟ ଆଣିଥିଲେ ।

ସଭାଘର ତୋଳା ହେଲା ଯରେ ଦିନେ ନାରଦ ମୁନି ସେଠାକୁ
ଆସିଲେ । ନାରଦ ଭାରି ଜ୍ଞାନୀ । ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ପାତାଳ ସବୁଆଡ଼େ
ବୁଲନ୍ତି । ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ପାଳିବା ବିଷୟରେ ସେ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କୁ ବହୁତ ହିତ
କଥା କହିଲେ । ଗଲ୍ଲବେଳକୁ କହି ଗଲେ, “ଜାଣିଲ ଯୁଧିଷ୍ଠିର,
ଏପରି ନାହିଁ ନ ଥିବା ଘର ତ ପାଇବ, ଏବେ ଗୋଟିଏ ସଜସୁସ୍ଥ
ଯନ୍ତ୍ର କର । ଏହା ତୁମେ କରି ପାରିଲେ ତୁମ ପିତା ଦେବତାମାନଙ୍କ
ସଭାରେ ବସି ପାରିବେ ।”

ଜଗଦୀକ ମଲ୍ଲ

ସଜସୁସ୍ଥ ଯାଗ ସହଜ କଥା ନୁହେଁ । ଯେ ଏହା କରେ ସେ
ମହାରାଜା ବୋଲିବ । ଭରତ ମହାରାଜା ଆଗେ ଏହା କରିଥିଲେ ।
ସବୁ ରଜାଙ୍କୁ ଜଣି ଦେମାନଙ୍କୁ କର ଥିଣି ପାରିଲେ ଏ ଯାଗ
ହୁଏ । ଯେ ଜଣି କରି କରାନ୍ତି, ରଜାମାନେ ତାଙ୍କ ସଭାକୁ ଆସି
ସଲମି ଦେଇ ପାନ୍ତି ।

ସ୍ୱପ୍ନସ୍ୱପ୍ନର ଯାଗ କରିବାକୁ ସାହସ ଖଟିଲା ନାହିଁ । ମାତ୍ର ବିଗୁରରେ ଭ୍ରମ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ପରି ଭାଇ, ଆଉ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପରି ବନ୍ଧୁ ଥାଉ ଥାଉ ଏ ଯାଗ କରିବା କିଛି କଷ୍ଟ ନୁହେଁ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମଥୁରାରେ ଥିଲେ । ସ୍ୱପ୍ନସ୍ୱପ୍ନର ଲୋକ ପଠାଇ ତାଙ୍କୁ ଡକାଇ ଆଣିଲେ । ପାଞ୍ଚଭାଇ ଆଉ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଭିତର ଯାଗ କରିବା ବିଷୟରେ ବହୁତ ବିଗୁର ପଡ଼ିଲା । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କହିଲେ, “ସବୁ ହେବ, ମାତ୍ର ମଗଧ ରଜା ଜଗନ୍ନାଥକୁ ଜିଣିବ । ହେଉ ନୁହେଁ । ସେ ଭାରି ବୀର । ସେ ଏକ ଯାଗ କରୁଛି ଯେ, ସେଥିରେ ଶତେ ରଜାଙ୍କୁ ବଳି ପକାଇବ । ଏବେ ଚଉରାଶି ଜଣ ରଜାଙ୍କୁ ଆଣି ଘରେ ବନ୍ଦୀ କରି ରଖିଛି । ତାକୁ ଆଗ ମାରିବେ ପରେ ଆଉ କଥା ବିଗୁର କରିବା ।

କଥା ହେଲା ଯେ ଜଗନ୍ନାଥ ସାଙ୍ଗେ ଲଢ଼ିବା ପାଇଁ ଭ୍ରମ ଓ ଅର୍ଜୁନ ମଗଧ ଯିବେ । ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଥିବେ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତ କେତେ ଉଦାୟ ଜାଣନ୍ତି, ସୈନ୍ୟ ସାମନ୍ତ ନେଇ ମଗଧ ଗଲେ । ଜଗନ୍ନାଥକୁ ପାରି ହେବନାହିଁ ବିଗୁର ଭିନିହେଁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବେଶ ପକାଇଲେ । ଭିନିଜଣ ଯାକ ଯାଇ ମଗଧରେ ମହା ଉପଦ୍ରବ ଆରମ୍ଭ କଲେ,—ଦୋକାନ ପହଞ୍ଚି କଲେ, ରଜାଙ୍କ ଲୋକଙ୍କୁ ମାରିଲେ, ଜିନିଷ ଛଡ଼ାଇ ନେଲେ, ପାଣିର ଡେଇଁ ନଥିବେ ଭିତରେ ପଶିଲେ ।

ଜଗନ୍ନାଥ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କୁ ଭାରି ଭକ୍ତି କରେ । ସେ ଆଦରରେ ଏମାନଙ୍କୁ ଡକାଇବାରୁ ଏମାନେ କହିଲେ, “ଆମେ ଯାଇ ପାରିବୁ ନାହିଁ । ତୁମେ ଶତରେ ଆମ ପାଖକୁ ଆସିଲେ ଦେଖା ହେବ ।”

ଭୀମ ଓ କରବଳ

ଜଗସନ୍ଧି ସେହି ସ୍ଥିତିରେ ଗଲା । ସେ ଭକ୍ତିରେ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ କୃପା କଥା ପଚାରୁ ପଚାରୁ ଏମାନେ ତାଙ୍କୁ ଧମକାଇ କହିଲେ, “ତୁମେ ସଜ୍ଜରେ ବଡ଼ ଅନ୍ୟାୟ କରୁଛ ।”

ଜଗସନ୍ଧି ଦେଖିଲା, ଏମାନେ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ପରି ଦୟାଳୁ ନାହାନ୍ତି କି ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ପରି କଥା ବାଣୀ କରୁନାହାନ୍ତି । ତା ମନରେ ସନ୍ଦେହ ହେଲା । କହିଲା, ‘ତୁମେମାନେ ତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରି ଦୟାଳୁ ନାହିଁ । ଯଦ୍ରିପ୍ତ ପରି ଦୟାଳୁ । କିଏ ତୁମେ ପିଟାଇ କହି ।’

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ହେଁ ଚିନ୍ତା ଦେଇ କହିଲେ, “ତୁମେ ଏତେ ରଜାଙ୍କୁ ମାରବାକୁ ବଳୀ କରିଛ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦିଅ, ନ ହେଲେ ଆମ ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ କର ।”

ଜଗସନ୍ଧି ଭାରି ବୀର । ସେ ଜାଣିଲା, ଭ୍ରମ ଅର୍ଜୁନ କପଟରେ ଆସିଛନ୍ତି । ମନେ ମନେ ସାଗି ଯୁଦ୍ଧକୁ ଶୁଭ ହେଲା । ଭ୍ରମଙ୍କର ତା’ର ଲଢ଼େଇ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଦୁର୍ଯ୍ୟୁଧନ ଭିତରେ ଚଉଦା ଦିନ କାଳ ଲଢ଼େଇ ଲଗିଲା । ଶେଷକୁ ଭ୍ରମ ତା’ ଦ’ ଗୋଡ଼ ଧରି ଚାରି ମାର ଦେଲେ ।

ଜଗସନ୍ଧିର ଜନ୍ମ ବିଷୟରେ ଗୋଟିଏ କଥା ଅଛି । ତା’ ବାପାର ଦୁଇ ରଣୀଙ୍କୁ ଦ’ପାଳ ହୋଇ ସେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲା । ଜଗ୍ଘ ବୋଲି ଏକ ଅସୁରୁଣୀ ଦ’ପାଳ ଯାକ ଯୋଡ଼ି ତାକୁ ଜାଆଁର ଥିବାରୁ ତା’ ନାଁ ଜଗସନ୍ଧି ହେଲା ।

ପାଣ୍ଡବମାନେ ସବୁ ଦେଶ ଜିଣିଲେ

ଜଗସନ୍ଧ ମନ୍ଥରୁ ବନ୍ଦୀ ରଜାଯାକ ଖଲ୍ଲସ ହେଲେ । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ପାଗକୁ ଯିବେ ବୋଲି ହିଁ କଲେ । ଜଗସନ୍ଧର ପୁଅ ସହଦେବକୁ ମଗଧରେ ରଜା କରାଇଦେଇ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ଭୀମ, ଅର୍ଜୁନ ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରସ୍ଥକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ।

ଏହା ପରେ ଆଉ ରଜାମାନଙ୍କୁ ଜିଣିବା ପାଇଁ ଭୀମ ପୂର୍ବ ଦିଗକୁ, ଅର୍ଜୁନ ଉତ୍ତର ଦିଗକୁ, ନକୁଳ ପଶ୍ଚିମ ଦିଗକୁ ଏବଂ ସହଦେବ ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗକୁ ଗଲେ । ସାଙ୍ଗରେ ସମସ୍ତେ ଅନେକ ସୈନ୍ୟ ନେଇ ଥିଲେ ।

ଅର୍ଜୁନ ଅନେକ ଯୁଦ୍ଧରେ ଜିଣିଲେ । ସେ ଦେଶ ଜିଣି ଜିଣି ହିମାଳୟ ପର୍ବତ ଆରପାଖି ଯାଏଁ ଯାଇଥିଲେ । ଫେରିଲା ବେଳେ ଅନେକ ଧନରତ୍ନ, ଲୁଗାପଟା ଆଣିଥିଲେ ।

ଭୀମ ଗଲେ ଯେ ପଞ୍ଚାଳ, କୋଶଳ, ଅଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟମାନ ଜିଣି ଶଗଡ଼ ଶଗଡ଼ ସୁନା ରୁପା, ମଣିମୁକ୍ତା ବୋହୁ ଆଣିଲେ । କେନ୍ଦୁ ରଜା ତାଙ୍କୁ ହଟାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ନକୁଳ ସହଦେବ କୁଶଳରେ ରାଜ୍ୟ ଜିଣି ଫେରି ଆସିଲେ । ସହଦେବ କିଷ୍କିନ୍ଧ୍ୟା ମୂଳକରେ ମାଙ୍କଡ଼ ରଜା ସଙ୍ଗେ ଲଢ଼େଇ କରି ଲଙ୍କାକୁ ଯାଇଥିଲେ ।

ଏହିପରି ସବୁ ଦେଶ ଜିଣା ହେଲା ।

ଶିଶୁପାଳର ଗର୍ବ ଭାଙ୍ଗିଲା

ଯାଗ ଦିନ ପାଶେଇଲା । ମରୁ ଦେଶର ରଜାମାନେ ଆସି
ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରସ୍ଥରେ ଜମା ହେଲେ । ସମସ୍ତେ ଧନ ରତ୍ନ, ମଣି ମାଣିକ୍ୟ
ଅଣି ସୁଧୂର୍ବିରଙ୍କ ପାଦତଳେ ଉପହାର ଦେଲେ । ଭ୍ରଷ୍ଟ, ଦ୍ରୋଣ,
ଧୃତବ୍ୟସ୍ତ, ବିଦୁର ଆଉ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ହେଉକା ଶତ୍ରୁ ଭାଇ ସମସ୍ତେ
ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରସ୍ଥକୁ ଆସିଥିଲେ । ଏତେ ଉତ୍ସବ ଲଗିଥାଏ, ହେଲେ,
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ମନକୁ କିଛି ପାତ୍ର ନଥାଏ । ସେ ତ ଟିକା ଦିନୁ
ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଭଲ ପାନ୍ତି ନାହିଁ, ତାଙ୍କ ବଡ଼ତ ଦେଖି ଦେଖି ଦେହ
ସହଜା କମିତ ? ସେ ସବୁ କଥା ଦେଖି ଗୁମ୍ ମାରି ଥାନ୍ତି ।

ଉତ୍ସବ ଦିନ କଣ କମିତ କରିବାକୁ ହେବ ଭ୍ରଷ୍ଟ ଦ୍ରୋଣ
ଭଦ୍ର ସବୁ ଦତାଇ ଦେଉଥାନ୍ତି । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ଗୋଡ଼
ଧୋଇ ଦେଉଥାନ୍ତି । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ଠାରେ ଉପହାର ରଖିବା ଭାର
ଥାଏ । ଦୁଃଶାସନ ଉଣାର ଘର ରୁବି ରଖିଥାଏ । ଇମିତ ସମସ୍ତେ
ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କାମ କରୁଥାନ୍ତି । ଗରିବ ଓ ଅତିଥିମାନଙ୍କୁ
ସୁଧୂର୍ବିର ନିଜେ ଧନରତ୍ନ ବାଣ୍ଟି ମହା ଖୁସି ହେଉଥାନ୍ତି ।

ଶୁଭରେ ଯାଗ ସରିଲା । ଶେଷକୁ ଅର୍ଘ୍ୟ ଦିଆ ହେବା କଥା ।
ଭ୍ରଷ୍ଟ ସୁଧୂର୍ବିରଙ୍କୁ ଡାକି କହିଲେ, “ବାବୁ, ସବୁ ରଜାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ
ଗୋଟିଏ ଅର୍ଘ୍ୟ ଦିଅ, ଆଉ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତ ସମସ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ ବଡ଼, ତାଙ୍କୁ
ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅଧିକା ଦିଅ ।” ଭ୍ରଷ୍ଟଙ୍କ କଥା ଅନୁସାରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
ଗୋଟିଏ ଅଧିକା ଅର୍ଘ୍ୟ ପାଇଲେ ।

ଚେତ ଦେଶର ରଜା ଶିଶୁପାଳ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପିତୃସୀ ପୁଅ ଭଲ ।
ସେ ବଳୁଆବୋଲି ଭାର ଗର୍ବ କରେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସେ ବାଲ

ପ୍ରମାଣେ ଖାତିର କରେ ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ସଭା ଭିତରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଯୋଡ଼ିଏ ଅର୍ଦ୍ଧ ଦିଅନ୍ତି, ଶିଶୁପାଳର ଦେହ ସହଜ ନାହିଁ । ସେ ସଭାରୁ ଉଠି ତାଙ୍କୁ ଯେତେ ଡା' ଗାଳି ଦେଲା । ଆଉ କେତେ ରଜା ମଧ୍ୟ ତା' ସାଙ୍ଗେ ମିଶିଲେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମାରିବେ ବୋଲି ବାହାରିଲେ । ଶିଶୁପାଳର ବେଶି ଉପାତ ଦେଖି ଦୃଷ୍ଟ ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେ ବିରୁର ଦେଲାରୁ କୁଆଡ଼ୁ ସୁଦର୍ଶନ ଚନ୍ଦ୍ର ଆସି ତାଙ୍କ ହାତରେ ଥୁଆ ହୋଇ ଲେ । ସେ ତାକୁ ବୁଲାଇ ବୁଲାଇ ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ଶିଶୁପାଳର ମୁଣ୍ଡ ବେକଠୁ ଛୁଡ଼ି ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ସମସ୍ତେ ଭୟରେ କାଠ ପରି ହୋଇ ଗଲେ । ଆଉ କିଛି ଗୋଳମାଳ ହେଲା ନାହିଁ । ରାଜାମାନେ ଯେହା ଗୁମ୍ଫାକୁ ଫେରିଗଲେ ।

ଶକୁନିର ବୁଦ୍ଧି

ଯାଗ ସଫଳରୁ ସମସ୍ତେ ତ ଡେହା ଘରକୁ ଗଲେ, ଗହଳି ଭାଙ୍ଗିଲା; ମାତ୍ର ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଗୁମ୍ଫାସଭା ଭଲକରି ଦେଖିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ନିଅରରେ ଆଉ କେତେ ଘନ ରହିଲେ । ମାଙ୍ଗରେ ମାମୁ ଶକୁନି ପରି କପଟୀ ଆଉ ଠକ ଏ ମହା ମଣ୍ଡଳରେ କିଏ ନଥିବେ । ଇନ୍ଦ୍ରପୁରୀ ପରି ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ସଭା ଦେଖି ଖଲ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ମନରେ ଭାରି ହିଂସା ହେଲା, ସେ ସେମିତି ଘର କେବେ ଦେଖି ନଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ସବୁ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖିଲା ପରି ଲାଗିଲା । ଥରେ ସେ କାଳ ବାତକୁ ଦୁଆର ଭାବି ମେଣ୍ଟେଇ ହୋଇ ମୁହଁଟାମାଡ଼ି ପଡ଼ିଲେ । ଲେକେ ଠୋ' ଠୋ' ହସିଲେ । ଆଉ ଠାଏ ଦି'ଠା ମଧ୍ୟ ଏହିପରି ଲେକହସା ହେଲେ । ହେଲେ, କାହାକୁ କଣ କହିବେ ? ଯାହାକୁ ମାରିବା ପାଇଁ

ସେ ବିଷ ଲଢ଼ି ଦେଲେ, ଜଉ ଘର ପୋଡ଼ିଲେ ତାଙ୍କ ଶ୍ରୀ ଦେଖି ସେ ସହବେ କମିତ ?

ମାତ୍ର ଭଣିଜା ମନ ଦୁଃଖ କଥା ମାତ୍ର ଶକୁନି ଜାଣିଲା । ହସ୍ତିନା ନଗରୁ ସେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କୁ କହିଲା, “ବାବୁ, ମନ ଦୁଃଖ କରନା । ମୁଁ ଉପାୟ ଜାଣେ । ପଣା ଖେଳରେ ତାଙ୍କୁ ଠକ ଦେବ ।”

ମାତ୍ର କଥା ଶୁଣି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଭାରି ଖୁସି ହେଲେ । କହିଲେ, “ମାତ୍ର, ଏ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ନ ଡଢ଼ିଲେ ମୁଁ ଜୀବନ ଧରି ରହିବ ନାହିଁ ।”

ଶକୁନି ଦିନେ ସଜ ଉଣି ଯାଇ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ମନ ଦୁଃଖ ହେବା କଥା ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କୁ କହିଲା । ପଣା ଖେଳରେ ସେ କମିତ ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ହଟାଇ ଦେବ ବୋଲି ଚିତାଇ ଦେଲା ।

ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଆଗ ଆଗ ଶକୁନି କଥାକୁ ରାଜି ହେଉ ନ ଥିଲେ । ଶେଷକୁ ପୁଅ ମନ ଦୁଃଖ କଥା ଶୁଣି ମଝା ଲେ । ପଣା ଖେଳ ହେବା ପାଇଁ ଗୋଟେ ଭାରି ବଡ଼ ଘର ତିଆରି ହେଲା ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର ସବୁ ହାରିଲେ

ଦିନେ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ବିଦୁରଙ୍କୁ ଡାକ କହିଲେ, “ପିଲେ କହୁଛନ୍ତି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ସାଙ୍ଗେ ପଣା ଖେଳିବେ । ତୁମେ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଡାକ ଆଣ ।”

ବିଦୁର ମନକୁ ପାପ ଚୁଇଁଲା । ଭାବିଲେ, ଏଥରେ କିଛି ଅନିଷ୍ଟ କଥା ଅଛି । ଏପରି ଅନ୍ୟାୟ ଖେଳ ନ ଖେଳିବାକୁ ବୁଝାଇ ଦେବ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ବହୁତ ମନା କଲେ । ମନା ନ ମାନିବାରୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲେ ।

ବିଦୁରଙ୍କ କଥାରୁ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଜାଣି ପାରିଲେ ଯେ, କୌରବ-
-ମାନେ ହିଂସାରେ ଖେଳିବାକୁ ଡାକିଛନ୍ତି । ଯଦ୍ରିପ୍ତ ହୋଇ ପଣା
ଖେଳିବାକୁ ପଛେଇବା ଧର୍ମ ନୁହେଁ । ତହିଁ ସେ ଗୁରୁ ଭାଇ, ମାଆ,
ଆଉ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ଧରି ହସ୍ତିନା ଗଲେ ।

ଖେଳ ଦେଖିବାକୁ ଅନେକ ଲୋକ ଆସି ଜମା ହେଲେ ।
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ପାଖକେ ରହିଲେ । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ କହିଲେ, “ମୋପାଇଁ
ମୋ ମାମୁ ଖେଳିବେ ।” ଶକୁନି ମୁରୁକ ହସା ଦେଇ ଦେଇ ଆସି
ଆଗରେ ବସିଲା ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଆଗ ଆପଣା ହାତକୁ ପଣ (ବାଜି) ରଖି
ଖେଳିଲେ । ମାତ୍ର ଥରକେ ଶକୁନି ତାହା ଜିଣି ନେଲା । ତା’ପରେ ଧନ
ରତ୍ନ ଭଣ୍ଡାର ପଣ ବସିଲେ । ସେତକ ମଧ୍ୟ ଗଲା । ହିମେ ହିମେ
ହାତୀ ଘୋଡ଼ା, ଶୃଙ୍ଗ, ଦାସ ଦାସୀ ସବୁ ଗଲେ । ଖେଳ ବେଳକୁ
ବେଳ ଘମା ଘୋଟ ହୋଇ ଚାଲିଲା । ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଏଡ଼େ ଧାର୍ମିକ
ହୋଇ ଖେଳ ମୋହ ଛାଡ଼ି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସମ୍ପତ୍ତି ସବୁବାରୁ ଜଣ
ଜଣ ଭାଇଙ୍କି ପଣ ବସାଇ ହାରିଲେ । ଏ କଥା ଦେଖି କୌରବ-
-ମାନେ ଖୁସି ହେଉଥାନ୍ତି । ଭୀଷ୍ମ, ଦ୍ରୌପାଣ, ବିଦୁର ହେଉଛନ୍ତି ଲଜରେ,
ଦୁଃଖରେ ମୁଣ୍ଡ ଟୋକ ବସି ଥାନ୍ତି ।

ଶେଷକୁ ସବୁ ଯେତେବେଳେ ସରିଲା । ଯୁଧିଷ୍ଠିର କହିଲେ,
“ହେଉ ମୁଁ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ପଣ କଲି ।” ଏଥର ମଧ୍ୟ ଶକୁନି ଜିଣିଲା ।
ପାଣ୍ଡବ ମାନେ କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ହୋଇଗଲେ । ଧନ ରତ୍ନ ଶୃଙ୍ଗ ଭାଇ
ଭାରିଆଙ୍କୁ ହରାଇ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ମୁହଁ ଟୋକ ବସିଲେ ।

ଦ୍ରୋପଦୀ ଅପମାନ ପାଇଲେ

ଏତିକି ବେଳେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ପାଳି ପଡ଼ିଲା । ସେତେ-ଦେଲର କୌରବମାନଙ୍କ ହସ, ଥଟ୍ଟା କଥା କହି ହେବ ନାହିଁ । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ କହିଲେ, “ଆମେ ଦ୍ରୋପଦୀଙ୍କି କିଣିଛୁ, ତାଙ୍କୁ ସଭାକୁ ଆଣ ।” ଏହା କହି ସେ ଦ’ ଥର ଚାକରକୁ ସଠାଇଲେ । ଶେଷକୁ ଦୁଃଶାସନ ଗଲା । ଦ୍ରୋପଦୀ ନଅର ଭିତରେ ଥିଲେ । ସେ କେଡ଼େ ବିକଳ ହେଲେ, କେତେ କାନ୍ଦିଲେ । କହିଲେ, “ତୁମ ଧର୍ମ ହେବ, ମତେ ସଭାକୁ ନିଅ ନା”; ଦୁଃଶାସନ କିଛି ଶୁଣିଲା ନାହିଁ । ଦ୍ରୋପଦୀଙ୍କ ବାଳ ଧରି ଟେକି ଆଣି ସଭାରେ ଠିଆ କରି ଦେଲା ।

ଭୀଷ୍ମ, ଦ୍ରୋଣ, ବିଦୁର, ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ହେଉକା ଗୁରୁଜନମାନେ ସଭାରେ ବସିଥିଲେ । ସେମାନେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଭୟରେ କିଛି କଥା କହିଲେ ନାହିଁ । ମୁହଁ ପୋତି ଦେଲେ ।

ଦ୍ରୋପଦୀଙ୍କ ଅପମାନ ଦେଖି ଭୀମ ରାଗରେ ନାଗ ସାପ ପରି ପ’ ପ’ ହୋଇ କହିଲେ, “ଜାଣ ସମସ୍ତେ, ମୁଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲି, ଦୁଃଶାସନର ବୁକୁ ଚରି ରକ୍ତ ପିଇବି; ଏହା ନ କଲେ ମୋ ନାଁ ଭୀମ ନୁହେଁ ।”

ଏକଥା ଶୁଣି କଣ୍ଠେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଥଟ୍ଟା କରି ହସିଲେ । ଏତିକିରେ ସେମାନଙ୍କ ମନ ବୋଧ ହେଲା ନାହିଁ । ସଭାରେ ଗୁରୁଜନମାନେ ବସିଥିଲେ; ଦୁଃଶାସନ କଣ୍ଠେ କଥାରେ ପଡ଼ି ଦ୍ରୋପଦୀଙ୍କି ଲଙ୍ଘନା କରି ତାଙ୍କ ଲଗା ଖଣ୍ଡକ କାଢ଼ି ନେବ ବୋଲି ବସିଲା । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଏ କଥା ଦେଖି ହସୁଥାନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ସୁଖ ଲାଗୁ ଥାଏ । ଭୀଷ୍ମ, ଦ୍ରୋଣ, ବିଦୁର ମୁହଁରେ ଲଗା ଦେଇ ବସିଲେ । ଦ୍ରୋପଦୀ ବିକଳରେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଡାକୁ ଥାନ୍ତି । ଦୟାମୟ ଭଗବାନ

ଦ୍ରୌପଦୀ ବନ୍ଧୁ ହରଣ

ଦୁଃଶୀନା ଗୁହାରି ଶୁଣିଲେ । ଦୁଃଶୀ ତାଙ୍କ ଦେହରୁ ଖଣ୍ଡେ ଲୁଗା
କାଢ଼ିଲେ ଆଉ ଖଣ୍ଡେ ଦଖିଲ । ସେ ଶ୍ରେ ଉଡ଼ିଲେ ତା ତଳେ

ଆଉ ଖଣ୍ଡେ । ସେ ଯେତେକ ଭିଡ଼ିଲ ଡା ଡଳକୁ ଡା ଡଳକୁ ଆଉର
ଆଉର ବାହାରିଲେ । ସମସ୍ତେ ଏହା ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଗଲେ ।
ଲଗା ଭିଡ଼ି ଭିଡ଼ି ଦୁଃଶାସନ ହାଲିଆ ହୋଇ ରହିଗଲା । ତେବେକେ
ହେଲେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କୁ ଭଲ ବୁଦ୍ଧି ଦିଶିଲା ନାହିଁ । ସେ ବାଁ
ଜଙ୍ଗରୁ ଲଗା କାଢ଼ି ଦ୍ରୋପଦୀଙ୍କି ବସିବାକୁ ଡାକିଲେ । ଭ୍ରମ ଆଉ
ସହ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ମେଘ ଘଡ଼ଘଡ଼ ପରି ପାଟିକର କହିଲେ,
“ଗଦାରେ ପିଟି ଡୋର ସେଇ ବାଁ ଜଙ୍ଗ ଭାଙ୍ଗିଲେ ମୋ ରାଗ ଯିବ,
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ।” ଏ କଥା ଶୁଣି ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ ଭୟ ହୋଇ
ଗଲା । ଗହରେ ଟେବୁ ବୋବେଇଲେ, ବିଲରେ ବିଲୁଆ ଡାକିଲେ,
ସମସ୍ତେ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୁରୁ ବଂଶକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଅଧର୍ମ ଘୋଟି ଆସିଲା ।

ବୁଢ଼ା ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ସଭାରେ ଭୁନି ହୋଇ ବସି ଯେୁ ଶୁଣୁ ଥିଲେ ।
ସେ ଥାଇ ଡାକ ପୁଅମାନେ ଏତେ ଏତେ ଅପକର୍ମ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି
ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ନିନ୍ଦା କରିବାରୁ ସେ ଦ୍ରୋପଦୀଙ୍କି ଡାକ କହିଲେ,
“ମା, ଯାହା ତ ହେବାର ହେଲାଣି । ଏବେ ସେ ସବୁ କଥା ମନରୁ
ପାଶୋର । ତୁମର କଣ ଲେଡ଼ା କହ ।”

ଦ୍ରୋପଦୀ କହିଲେ, “ଯେବେ ତୁମର ଦୟା ହେଉଛି, ମୋ
ସ୍ବାମିମାନଙ୍କୁ ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ଫେରାଇ ଦେଇ ଛାଡ଼ ଦିଅ ।” ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର
ଏଥିକି ହଁ କଲେ । ତା ପରେ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କୁ ଡାକ କହିଲେ, “ବାବୁ,
ତୁମେ ମୋ କୁଳର ଚଡ଼ ପୁଅ । ଗଲା କଥା ଶୁଣ । ଏବେ ତୁମ
ରାଜ୍ୟ ନେଇ ସୁଖରେ ରହ ।”

ଏ କଥା ଶୁଣି ପାଣ୍ଡବମାନେ ତାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରି ବିଦାୟ
ନେଇ ଆସିଲେ ।

ପାଣ୍ଡବମାନେ ବନବାସ କଲେ

ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତି ଫେରାଇ ଦେବାକୁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ମନରେ ଭାରି ଶଗ ହେଲା । ସେମାନେ କେତେ କଷ୍ଟର ତାଙ୍କୁ ଜିଣିଥିଲେ । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ, କଣ୍ଟି ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ପୁଣି ବୁଢ଼ାକୁ ମଡାଇଲେ । ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ତାଙ୍କ ବୋଲରେ ପଡ଼ି ଆଉ ଥରେ ପରା ଖେଳିବା ପାଇଁ ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କୁ ଡକାଇ ଆଣିଲେ । ଭୀଷ୍ମ, ଦ୍ରୋଣ ପ୍ରଭୃତି ଏ ସବୁ କଥା ଶୁଣି କୁଳକୁ ଅଧର୍ମ ଘୋଷିଲା ବୋଲି ଜାଣୁଥାନ୍ତି ।

ପରା ଖେଳିବାକୁ ଡାକିଲେ କ୍ଷତ୍ରିୟମାନେ ନାହିଁ କରିବେ ନାହିଁ । ନାହିଁ କରିବା ତାଙ୍କ ଅଧର୍ମ । ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଖେଳିବାକୁ ଅସିଲେ । ଏଥର କଥା ହେଲା, ଯେ ହାରିବ ସେ ତେର ବର୍ଷ ବନବାସ କରିବ, ଏହି ତେର ବର୍ଷ ଭିତରୁ ଶେଷ ବର୍ଷକ ଲୁଚି କରି ରହିବାକୁ ହେବ । ସେ ବର୍ଷ ଧରି ପଡ଼ିଲେ ଆଉ ବାର ବର୍ଷ ବନବାସ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଶକୁନିର ଛନ୍ଦ କପଟରେ ପଣି ପାରିବା ଲୋକ ଦୁହନ୍ତି । ଖେଳି ବସିଲେ । ଏ ଥର ମଧ୍ୟ ହାରିଲେ । ପଞ୍ଚ ପାଣ୍ଡବ ଆଉ ଦ୍ରୌପଦୀ ବଣକୁ ଯିବା କଥା ହେଲା । ସେ ସମସ୍ତେ ଯାଇ ଭୀଷ୍ମ, ଦ୍ରୋଣ, ବିଦୁରଙ୍କ ଗାଣରୁ କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ବିଦାୟ ନେଇ ଅସିଲେ । ବିଦୁରଙ୍କ କଥା ମାନି ସେମାନେ ମାଆ କୁନ୍ତୀଙ୍କି ତାଙ୍କ ଘରେ ରଖାଇ ଦେଲେ । ପାଞ୍ଚ ଭାଇପାକ ଜଣା ବକଳ ଦିନ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ଧରି ତେର ବର୍ଷ ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ଛାଡ଼ି ବଣରେ ଦଣ୍ଡିଲେ । ପୁରୁଷହୃଦ ଧ୍ୟାମ୍ୟ ସାଙ୍ଗରେ ଯାଇ ଥିଲେ । ଅନେକ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ସାଧୁ

ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ରାଜ୍ୟରୁ ଧର୍ମ ଗୁଡ଼ିଗଲ ବୋଲି ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ବଣକୁ ଗଲେ ।

ବଣରେ ଏତେ ଲୋକଙ୍କୁ ଖାଇବା ପିଇବାକୁ ଦେବା ବଡ଼ କଷ୍ଟ । ଯୁଧିଷ୍ଠିର ସେଠୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ପୂଜା କଲେ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେବତା ଶୁଣି ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଥାଳି ଦେଇ କହିଲେ, “ଏ ଥାଳିଟି ରଖ । ବାର ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ ଦିନ ଦ୍ରୌପଦୀ ନ ଖାଇଲା ଯାଏଁ ସେ ଯାହା ବିଗୁରବେ ଏ ଥାଳିରୁ ଖିରି, ପିଠା, ଖେଚଡ଼ି ସବୁ ବାହାରିବ । ସେ ଖାଇ ପାରିଲେ ସେ ଦିନ ଆଉ ବାହାରିବ ନାହିଁ ।”

ବନ୍ଧୁ ସଙ୍ଗୋଳା

ପାଣ୍ଡବମାନେ ପ୍ରଥମେ ଯାଇ କାମ୍ୟକ ବନରେ ରହିଲେ । ଏଣେ ହସ୍ତିନାରେ କୌରବମାନେ ଝୁସିରେ ଥାନ୍ତି । ଥରେ ବିଦୁର ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ରହି କ’ଣ ଭଲ କଥା କହିଲେ ବୋଲି ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟରୁ ତଡ଼ି ଦେଇଥିଲେ । ବିଦୁର କାମ୍ୟକ ବନକୁ ଯାଇ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ସାଙ୍ଗେ ଦେଖା କଲେ । ଆଉ ଥରେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ, କଣ୍ଟି ବିଗୁର କରି ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କୁ ବଣରେ ମାର ଦେବେ ବୋଲି ହିନ୍ଦ୍ୟ ସାମନ୍ତ ଧରି ବାହାରିଥିଲେ । ବ୍ୟାସଦେବ ଏ କଥା ଜାଣି ବାଟରୁ ତାଙ୍କୁ ବାହୁଡ଼ାଇ ଆଣିଲେ ।

ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଶିବୁଷ୍ଠି ଆଉ ପ୍ରୁଷ୍ଠଦ୍ୟୁମ୍ନ କାମ୍ୟକ ବନକୁ ଯାଇ ଥିଲେ । ଏମାନେ କିଛି ଦିନ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗେ ରହିଲେ ।

କହିଲେ ଯେ, ‘ଯୁଦ୍ଧରେ କୌରବମାନଙ୍କୁ ମାର ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ମୃତ୍ୟୁରେ ରଜା କରାଇବେ ।’

ବଣରେ ଥିଲାବେଳେ ନିଜ ଅନେକ ମୁନି ଋଷି ମଧ୍ୟ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ପାଖକୁ ଯା’ନ୍ତି । ପାଣ୍ଡବମାନେ ଭଲ ଲୋକ । ସବୁବେଳେ ଧର୍ମ କଥାରେ ଦିନ କାଟୁ ଥାନ୍ତି । ରଜାଘର ସୁଖ ବଣରେ ନ ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ସାଧୁ ସନ୍ଥଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସୁଖରେ ଦିନ କହି ଯାଉ ଥାଏ ।

ଅର୍ଜୁନ ମହାଦେବଙ୍କଠାରୁ ବର ପାଇଲେ

୧୫୨

ଦିନେ ବ୍ୟାସଦେବ ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଯାଇଥିଲେ । ସେମାନେ ଧର୍ମରେ ରହି ଏତେ କଷ୍ଟ ସହ୍ୟକରି ଦେଖି, ତାଙ୍କୁ କଷ୍ଟ ଲାଗିଲା । ସେ ଆଶୀର୍ବାଦ କଲେ, “ଆଗକୁ ତୁମର ଜୟ ହେବ, କୌରବମାନଙ୍କର ଅମଙ୍ଗଳ ହେବ ।” ଏହା କହି ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ବିଦ୍ୟା ଶିଖାଇଲେ । ସେହି ବିଦ୍ୟାଟି ନାଁ ‘ପ୍ରତିସ୍ମୃତି’ ବିଦ୍ୟା । କହିଲେ, “ଏହି ବିଦ୍ୟାଟି ତୁମ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଶିଖାଇବ ଯେ, ସେ ଏଥିରେ ଶିବ, ଇନ୍ଦ୍ର, ବରୁଣ ପ୍ରଭୃତି ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ଭୁଲ କରି ଭଲ ଭଲ ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ପାଇପାରିବେ ।” ଏହା କହି ସେ ଚାଲିଗଲେ ।

ଅର୍ଜୁନ ଭାଇଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରତିସ୍ମୃତି ବିଦ୍ୟା ଶିଖି ତପସ୍ୟା କରିବାକୁ ବଣକୁ ଗଲେ । ବାଟରେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ଦେଖା ହେଲା । ପରେ ସେ ଶିବଙ୍କୁ ପାଇବା ପାଇଁ ହିମାଳୟକୁ ଯାଇ ଘୋର ତପସ୍ୟା କଲେ । ସେ ଯେପରି ତପସ୍ୟା କଲେ, ଋଷିମାନେ ଭୟ କରିଗଲେ । ତାଙ୍କ ଦେହରୁ ତେଜ ବାହାରି ବଣପାକ ଆଲୁଅ କରିଦେଲା ।

ଶେଷକୁ ମହାଦେବ ସମସ୍ତେ ହୋଇ ଶବର ବେଶରେ ଧାବଞ୍ଜଳି ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ପାଖେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ମନ ବିଡ଼ିବାକୁ ଯାଇଥିଲେ । ସେତକ ଦେଲକୁ ଗୋଟେ ବରଦ୍ଦ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ମାରିବାକୁ ଆସୁଥିଲା । ଅର୍ଜୁନ ତାକୁ ଶର ମାରିଲା ବେଳକୁ ଶବର ଧନୁ ଶର ଧରି ମାରିଲେ । ବରଦ୍ଦକୁ କିଏ ଆଗ ମାରିଲା ବୋଲି ଶବର ଆଉ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଭିତରେ କଳି ଲାଗିଲା । କଳିରୁ ଦୁହେଁ ମରାମରି ହେଲେ । ଘୋର ଯଜ୍ଞ ହେଲା । ଅର୍ଜୁନଙ୍କର ସବୁ ବଳ କୌଶଳ ଗଲା, ସବୁ ଶର ସରିଗଲା । ଶେଷକୁ ତଳେ ଏକ ଶିବ ମୂର୍ତ୍ତି ଭିଆରି କରି ତାକୁ ପୂଜା କଲେ । ଦେଖିଲେ, ସେ ଯିମିତ ଫୁଲମାଳ ଶିବ ମୂର୍ତ୍ତି ଉପରେ ପକାଇଛନ୍ତି ସେ ମାଳ ଯାଇ ଶବର ବେଶରେ ପଡ଼ିଗଲା । ସେ ଜାଣି ପାରିଲେ ଯେ, ଏ ନିଶ୍ଚୟ ମହାଦେବ । ତତ୍ତ୍ୱ ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ ତଳେ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲେ । ମହାଦେବ ନିଜ ରୂପ ଦେଖାଇ ତାଙ୍କୁ କୁଣ୍ଡୁଇ ପକାଇଲେ ଏବଂ ପାଶୁପତ ବୋଲି ଏକ ଅସ୍ତ୍ର ଦେଲେ ।

ଏହା ପରେ ଇନ୍ଦ୍ର ଆସି ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଘେନି ଗଲେ । ସେଠାରେ ତାଙ୍କୁ ଭାରି ଆଦରରେ ରଖାଇଲେ । ଭଲ ଭଲ ଅସ୍ତ୍ର ଦେଇ ବିଦାୟ ଦେଲେ ।

ଅର୍ଜୁନ ଆସିବାରେ ଉତ୍ତର ହେବାରୁ ଭ୍ରାତମାନେ ଦୁଃଖରେ ଆନ୍ତ୍ର । ବେଳେ ବେଳେ ରାସିମାନେ ଆସି ତାଙ୍କୁ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ସ୍ମୃତି ଶବର ଦିଅନ୍ତି । ଅର୍ଜୁନ ସ୍ୱର୍ଗରେ ଥିବାର ଲେମ୍ବଣ ମୁନିଙ୍କ ଠାରୁ ଶବର ପାଇ, ଯୁଧିଷ୍ଠିର ହେରିକା ଭାବରେ ସବୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ବୁଲି ଆସିଲେ ।

ଏ ଭିତରେ ଥରେ ହନୁମାନ ସାଙ୍ଗେ ଭ୍ରାମଙ୍କର ଦେଖା ହୋଇ ଥିଲା । ହନୁମାନ ପବନ ପୁଅ, ତେଣୁ ସେ ଭ୍ରାମଙ୍କ ବଡ଼ ଭାଇ ପରି ।

ପାଣ୍ଡବମାନେ ବୁଲି ବୁଲି ଗନ୍ଧମାଦନ ପଟ୍ଟରେ ଥିଲା-
ବେଳେ ଅର୍ଜୁନ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ରଥରେ ବସି ଆସି ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।
ଭୀଷମାନେ ଭାରି ଖୁସି ଦେଲେ ।

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଓ ଜୟଦ୍ରଥ ଅପମାନ ପାଇଲେ

ଦିନେ ହସ୍ତିନାରେ କର୍ଣ୍ଣ, ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ବସି ବିଚାର କଲେ,
“ପାଣ୍ଡବମାନେ ତ ତିନି ପାଞ୍ଚିରୁ ଗଲେ, ବଣରେ ଚୋରମୁକ୍ତ
ଗୋଳି ବୁଲୁଥିବେ । ଦିନେ ଚାଲି ପିବା; ଦେଖିବା ତାଙ୍କ ମଜାଟା ।”

ସେତେବେଳକୁ ପାଣ୍ଡବମାନେ ହେଁତ ବନର ଏକ ପୋଖରୀ
କୂଳରେ ଥାନ୍ତି । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଭାରି ବନ୍ଧୁ ପିଲା କୁଟୁମ୍ବ ଧରି, ହାତୀ,
ଘୋଡ଼ା, ସୈନ୍ୟ ସାମନ୍ତ ସଜ କରି ବାହାରିଲେ । ବାପାଙ୍କୁ କହିଲେ,
“ମୁଁ ଯାଉଛି ଆମ ଗାଈ ଦେଖିବାକୁ ।”

ଏମାନେ ଯାଇ ପାଣ୍ଡବମାନେ ଥିବା ପୋଖରୀ ଆଉ ପାଖ
ଦୁଡ଼ାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେତେବେଳକୁ ସ୍ବର୍ଗରୁ ଗନ୍ଧର୍ବରାଜ ଚନ୍ଦ୍ରସେନ
ପିଲା କୁଟୁମ୍ବ ଧରି ସେ ପୋଖରୀର ଗାଧୋଇବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି ।
ଗନ୍ଧର୍ବସେନାମାନେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ଲୋକଙ୍କୁ ପୋଖରୀରେ ପଶିବାକୁ
ମନା କଲେ । ସେମାନେ ମନା ଘେନିଲେ ନାହିଁ, ଅଧିକରେ କଳି
ଲଗାଇଲେ । ଚାହୁଁ ଚାହୁଁ ଦୁଇ ଦଳ ଭିତରେ କଳି ଲଗିଲା ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କର ଅନେକ ସୈନ୍ୟ ମଲେ, କର୍ଣ୍ଣ ଚଢ଼ିକା ପ୍ରାଣ
ଭୟରେ ପଳେଇଲେ । ଚନ୍ଦ୍ରସେନ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ବାନ୍ଧ
ନେଇଗଲେ ।

ଏ କଥା ପାଣ୍ଡବଙ୍କ କାନକୁ ଗଲା । ଭ୍ରମ ମନେ ମନେ ମହା ଆନନ୍ଦ । ମାତ୍ର ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦୁଃଖ କରି ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ସଠାଇଲେ, “ଯାଅ ଅର୍ଜୁନ, ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କର ।”

ଅର୍ଜୁନ ଗଲେ, ଶକ୍ତିବଙ୍କ ପାଖେ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ । ସେ ସ୍ବର୍ଗରେ ଥିଲାବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ରସେନଙ୍କ ପାଖେ ଲାଙ୍କର ଭଲ ଚିହ୍ନା ହୋଇଥିଲା । ସେ ତାଙ୍କୁ କହି ଯୋଡ଼ି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ହେଉକାଙ୍କୁ ଶଲ୍ୟ କରି ଦେଲେ । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଏଡ଼କ ମୁହଁଟିଏ କରି ଶ୍ବେତଙ୍କ ପରି ଘରକୁ ଫେରିଗଲେ ।

ସିନ୍ଧୁ ଦେଶର ରାଜା ଜୟଦ୍ରଥ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ଭିଣୋଇ । ସେ ଦିନେ କାମ୍ୟକ ବନ ବାଟେ ଯାଉ ଯାଉ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ଏକୂଟିଆ ଦେଖିଲେ । ପାଣ୍ଡବଙ୍କୁ ଅସମାନ ଦେବା ପାଇଁ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କି ରଥରେ ବସାଇ ଘେନିଗଲେ । ପାଣ୍ଡବମାନେ ଏ କଥା ଜାଣି ପଛରେ ଗୋଡ଼େଇ ତାକୁ ଧରିଲେ । ଭ୍ରମ ତାଙ୍କୁ ଚୁଟି ଘୋସାରି ନିଧୁମ ବିଧା, ଗୋଇଠା, ଗୁପୁଡ଼ା ମାରିଲେ । ଶେଷକୁ ଘୋସାରି ଆଣି ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ପାଖେ ପକାଇଲେ । ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦୟା କରି ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଦେଲେ । ଶଳା ଭିଣୋଇ ଦୁହେଁ ଏହିପରି ଅସମାନ ପାଇ କାନ ମୁଣ୍ଡ ଆଉଁସି ଗଲେ ।

କଣ୍ଠିଙ୍କର ବଳ କମି ଗଲା

ଜନ୍ମବେଳୁ କଣ୍ଠିଙ୍କ କାନରେ ଯୋଡ଼ିଏ କୁଣ୍ଡଳ ଓ ଦେହରେ ଗୋଟିଏ କବଚ ଥାଏ । ସେ କୁଣ୍ଡଳର ଗୁଣ ହେଉଛି ଯେ, ତାହା ଥିଲେ କଣ୍ଠିକୁ କିଏ ମାରି ପାରିବେନାହିଁ, ଆଉ କବଚର ଗୁଣ ହେଉଛି, ସେଥିରେ ଶରମୁନ ଭେଦକ ନାହିଁ ।

କଣ୍ଠିଙ୍କ ନକର କୁଣ୍ଡଳଦାନ